

MARIN GAZAROVİĆ: MURAT GUSAR

Razgovaranje morsko

Venecija, 1623.

Integralni tekst priredio Hrvoje Morović

MVRAT GVSAR Razgovaranje morsko sloxeno po Marinu Gazarovichia.

Con licenza de' Superiori, et Priuilegio.

In Venetia, MDCXXIII. Per Euangelista Deuchino

In Calle dalle Rasse.

A 2 VELE SVITLIM GOSPODINOM I GOSPODAROM MOYIM

Pridrazim Vlastelom Hfarskim.

Nahodechise vasega Plemenstua i Gospodstua Nauuisnik i Pokglisar prid Priuedrim i uisoko uzuisenim Duxem Bnetaskim, A toy radi duiyu Moystiri koludriç nasih, koyese imayu zatuoriti ù Suetom redu Blaxenoga i Suetoga Benedita. Yedan ù kuchi Pokoynega Anibala Lutia vreh i cast nasega Grada koyu pokoyna Gospoya Yulia vladika Gosp. Antonia ostau. Tolikoye koya lise ostalih dobar, ka suim Redom i Redounikom Hfarske Darxae vcini, ostau sueto, dase ù gnie velikoi i lipoy Polaci sridu Grada ima vciniti Moystir koludriç. Ostaiusiyim tolikoye baschin i / kuch sue ça ostauase gnie dobar, ò cemuchie mochi obilato xiuiti i Boga hfaliti, Tolikoye Postouani i vele castni Gospodin Don Nicula Golubinich, kanonik i Vlastelin nas, Gliubeno ostau suee kuchie, meu Suetim Iuanom i Suetim Duhom, dase onde drugi Moystir sagrađi, komu ostau suoie Baschine, da i one mogu onde zatuorene skupa xiuiti i Boga moliti. Kako ù gnihih nay zadgnih odlukahse vidi. I ù ouo vrime moya Gospodo ù kose oudika nahodim, kakomiye vrimenta ostaualo, kada nisam ò tomu radia, hotiosam pod ime vasega vele suitloga¹ Gospodstua truditise, za dati na suitlost ouo moye sloxenye od Murata Morskoga Gusara,

za neka poznate da nisam hotio casa za man stati, ni stratit, nego suaka
 ù korist duse i xiuota uasich hchier dillouati, i ù glas i postenye vase
 slauno po suaki dobri nacin² nastoyati. Znayuchi da nasih dan veleuas
 slaca poyenye nasega yezika ù koisam hotio, kolikosam vmio, Vis pro-
 slauiti, za neka kada na gniemu budete, razgouaratese stiuchi ouo Morsko
 Razgouaranye, gdi nasih dan moxese zemaglski Ray postauiti, à toy za
 velike koristi drago//sti, utisenye i razgouori kogi na gniemu moguse
 vele lipo vxuiati. Na komu paruu riç nie velika zima, nerako kada s'led-
 nise, ali snig pobili, toy bude za malo vrimena. Liti tolikoye tepline nisu
 vele zalihe, gdiye viditi i vxuiati vikouito premaliteye, ne samo po razli-
 kom cuityu i po ostalih razlicih stuari, da tko ù Visko lipo stanye doye
 vdigliese vcini narocit, dobroust i zdrau, gdisu stalçi sui veseli, zdraui i
 narociti, Na komu sue cagodir reste sueye od velike kriposti à naulastito
 traue, sueye zdrauo, tucno, pichno, lipo i izuarsito. Gdi kadse sie Pseniça,
 ali ostalo, nemorese nayti lippliega, koristniyega, ni slayega zarna. A od
 uina nemogu dabil hotio vele i vele pisati izgouoriti kriposti, koye toliko
 slacayu i tolikosu obicna daye viditi ù kupi daye toko zlata razliueno i
 izkre ogniene iz gniega skacu, miris ima, iedna stvar ka ti glauu, sarce
 i sua chiutyenya kripi ù pitiyu. V' isto ù gniegouomu bityu ne nahodise
 takmenosti, koye xeyu varhu suich ostalih gasi, i Gospoda Bnetaska ù
 uelikoy scini darxe Visko vino, koga gdi nie nie rici, veselya, nipraouga
 stouanya, Gdi zemglia za lozu nemoxese prilicnia // nayti, ni gliubcia, i
 za dobrotu i za mnostuo, Radi koga vzroka hochie yedni daye ù gniemu
 Bako naypria lozu vsadia. Na komu prem da ne daxyi sue lito viditiye
 grozdye toliko zarnouato i suitlo, da pari damu suaki dan daxgiç tihi
 pada, tolikosu nochne pichne rosice, i zdalaye uas Otok supagl koya sup-
 glina hlad zdala cini. I grozdye toy oncaschies meu ostalim grozdiem
 poznati, buduchi zarno vele veliko i puno vina. Da vuchia suakoyaka
 sladka daye cuti ù vstih koko zakar gdise razliye. Viske gore suesu
 pokriuene zimoradom, Martinom, Smarcami, Smrici i Boryem, kimi darui
 kad pale pechi, ali ogagn cine, cuyese tay miris dati vas xiuot naslayuye.
 Od kuda celice vade med i zanose dase nemoxe stvar kripostniya ni
 zdrauiya, Da cachiu rechi od viskih kozlich koyise nahode ù gniemu,
 moxelise slaye gizbine nayti, dasam vidio vele plemenitu Gospodu da
 ostaugliayu suake letechie xiuine prignih. V zemglisu suaka pichna,
 zmaye, pauci, ni ostale gadeline ne vde couiku. Toteye razlika diuiya
 xiuina za poyti s' harti louiti, sokoli plemeniti; ù gorah razliçi mramori,
 razlike parxine, Rude // tolikoye zesi, pticic ù suako vrima razliko poye-
 nye i xuberentye. More puno ribe suakoyake, lipee i zdraue: lise sardel,
 skusi i ostalih litgnih rib, od kih nemoxese stuari pichniye, pritiliye, ni
 boglie. Od kih³ tokose blago vadi, dase nemoxe yazikom izrechi tko ni
 vidio. Zatoy nemani ù gniemu bilaye toliko moguchia Kraglieuina. Toliko
 da za gniegouo izuchie dobro i obilno stanye, i za raskose gori recene,
 hotiosam ouo Morsko Razgouaranye sloxiti ù nas Narauski yazik, na nacin
 Gusara Latinskoga, ù komusu imena Viska à misto Vis, koga akochiete
 obilato, zdrauo, mirno i dobro xiuiti, nemoytega ostaugliati, da cestose
 nagn vticite,⁴ zacye ono kako zemglia od obechianya ù nasih mistih. I
 kada toti budete ouo moye razgouaranye hotiye Komgodire stiti, Spomi-

43

A4

nuchiuam dasam ouo sloxio stechi na Visu, za gliubau osobitu ku nosim vam, kogih Bog hrani i vzdarxi ù gliubau suoyoy. Dayuchiam na znanye da oua nasa Prisuitla, vedra, visoka i suake miloschie puna Gospoda dopustilinamsu sagraditi Moystire gor recene, Yedan pod imenom Suetoga Antonia, drugi pod imenom Sue//toga Iuana reda gor recenoga Dopuschuiyuchi da mogu prosto nase Koludrice vxuati sua dobra ostaugliena gnim. Zatoy veleuamse sarceno raduyu za ù vik, i uasim kchieram koye misle ù tay sueti red vlisti, molechigih da komgod za moye trude velike Boga vzmole. S'amnomse i vi veselite kakose i ya raduyu molechi suemogoga dami dopusti tuy milost, dagih mogu barzo viditi i cuti, skupa glasom suetim poyuchi Slaua vauicgnih Bogu i tolikoyu Tebe Boxe hualimo, tebe Gospodina spoudamo, i vam Bog day vxuati suako dobro ù lipomu zdrauyu.

Iz Benetak na 28. miseca listopada 1623

Vasega vele Suitloga i Dostoynoga Gospodstua

Sluga Gliubezniui

Marin Gazarouich.

ONOMV KOGI STIYE I SLISA DOBROUOGLNO, PONIXENO PISE
MARIN GAZAROVICH.

A5

Videchi i slisayuchi mnoga skladanya,⁵ koyasu po moyoy pameti sloxena, kagod ù dil iz Latinskih izeta, u razlicih mistih stiuena, neznyuchise od kuda imayu poçetach. Zatoy, prem da nisu poyenga, ni skladanya vasih vsiu kripostnih dostoyna, hotioyhsam dati vanka. Da videchi po narau i cuyuchi razlike pticice gdi poyu suaka suogim glasom, ne cinechi⁶ suaka poy Slauichia da suaka na suoy naçin, i nikomu yedne poy Slaça, nikomu druge. I ako prem ya mogim poyenyē ne dosegh tolike pisçe yazika nasega, priatichies dobar duh moy, ne buduchi moy vzroh, nego onih kogi nutkahume suaki cas dagih // dam na suitlost: Hotioyimsam zgoditi à za gliubau viruymi yazika nasega. I molimte gdi naydes dase gouori glasom od Srichie, od zgayaya, od Odluke od kriposti zuizdenih, tomiseye vçinilo da zuoni vele lipo ù Latinski yazik, kogasam nasli-douao, znayuchi da suaka od vogle Boxye vise, nego case prigouarayu i razgouarayu gliudi kogisu pri Boxyega poroyenya bili, i od onoga zakona ù komusu xiuilii. Dayuchi na znanye suakomu, da nie moya misal yednom brazgotinom vciniti, ni pomislit, nego onako kakoye voglia i zapouid / Suede matere Crique Rimske, koyu Bog vzdarxi i produxi. Cinechi yos znati, i ù nay zadgni dan i cas xiuota moga da ma misal i duh vazdaye bio i bitichie sloxen i pridru xen vogli Suede matere Crique. I ako gdi ne naydes sloxeno i pisano kakose hochie ti tuogim razumom

dobrostiu naćini buduchi razlići sudi varhu toga. Ya vele hualim Latine
 kogi ù ouih razgouarangi ne ischiu toliska vezanya negogih // pisu odue- **A6**
 zanim i slobodnim poyem, à mi hochiemo sami vechie ciniti ner niyedani
 yazich. Dayuchuam znati dachiete ù mogih skladangi nayti mnoga gri-
 senya yere oni kogi ouomu nastoye nisu nasega yazika, i cini nastoyati
 koliko hochies, i gleday i prigleday, grisayu, zatoy tuogim razumom
 nacini molimte i ne day menikriuinu. Tolikoychies nayti gdi ù redku
 Latini cine dase slouo glasouito duixe prid glasouitim, na mista, case
 meni cini da ù nas yazich tolisko lipo vhu zuoni, koliko i ù latinski. I vi
 molimuas kogi od sada hotiti pisati nemojte tolisko tisknim poyem
 skladati, ni tolikoyste slusbi podlagati, imayuchi slobod Poynik ù suaki
 yazik. Da vratusise ça gori rekoh videchi da ne suaki ratagl sie pšeníu,
 ni suaki texak sadi ù suoy vinograd tribidrag, yereye razlikoua gizbina
 i pitye razlićin vgodna, i Zemglie razlikouo sime gliube. Tolikoysam yos
 vidio vele plemenitih i razumnih gliudi, gdi zatuorene darxe ćarlikauce
 tolikoyste Pincule // dagim poyu i slaćayim glas gnihou Zatoysam hotio
 razlika skladanya vćiniti kakomiye kada vprime dopustilo ù mogih suitou-
 nih Xitcih à toy za mochi suakomu ù cemugod vgoditi. Negote samo
 pokloniusise ponixeno⁷ molim, da nebi stio ouoy skladanye videchi na
 pisu ali podpisu imena moga, ne za ino nego za obadgliuim yazikom
 proprauiti, ischiuchi koyugodir kliuku ò kubi tuoy yazich obisio, cinechi
 kako Pauk, ali zmaya, kogi od naylipgliega, kripostniyega i mirisnyega
 Cuitya izetichie otrou, gid i cemer. Da vcini kako celića koya iz nay
 cemerniega⁸ Cuita izetichie i izpiti mednu sladkost⁹ koyu ù suoy stan
 zanosi. Mnokrat miseye zgodilo naytise na Plemenitih, bogatih i postenih
 soprah, ali tarpezah, gdi suaki kiye dosa ne za inoye zuan, negoli za
 gliubau, i od kadasuse nasitili nikolici gizbin lipih i napokon gliubenich,
 izasanse vanza poćelisu vdigl parati, gouorechi à toy nebise slano, toy ne- **A7**
 dopećeno, toy zagaryu vogniase, à toy bise stude//no. Bilitoy prauo? Za
 gliubau vratiti tey takoue rici. Ya scinim daye toy Vraxyi put i nauk ida
 toy narau Gliudska ne vci i ya tebi ù istinu za gliubau koyu nosim nase-
 mu yaziku, zouute i molim, da prides stiti i slisiti ouo moye ne slano,
 prigorilo, studeno i sirouo skladanye. Ikakono praua Celića letechy pog-
 niemu izuadi med, ostaiusi otroui i camer¹⁰ i datsam priporučen¹¹ kada
 koyu stuar budes stiti ali slisiti kati draga bude samo posgli vzdah komu
 tributeye zame à tebi s' neba dano budi zdrauye.

(A 7 — Str. 14)

RAZGOVARAVCI

Cvitan, bio pri' Krišnjak	Alia
Pastarc	Murat, zvan pria Zimorad
Ilija	Ruža, zvana Ljubica
Žuva	Hinac
Stana	Sluge sudca, Lovćari
Bogdan	Felić
Ćiesera	Dunat
Kurta	Sudac

NEPTUNO

- Moji drazi, nu stanite,
 Dokli otok ov izgledan:
 Ovd' je tempal meni jedan
 Podan u čast. Počinite!
 Priporučan j' ov Vis meni,
 Ja varh njega pomlju imam,
 Ja ti molbe njihe primam,
 Molba me njih vele kreni:
 Od kad Agron Kralj ovd' staše,
 Od onda ja nisam bio,
 Niti otok ov vidio.
 Onada Vis kraljevaše,
 Kraljeva ovd' grada već nĭ.
 Kamo mramor, kamo zlato,
 Lipe hiže, zidi, sfe to
 Vijū da s' ovd' sfe promini.
 Razumnici kamo biše,
 Gdi bojnici i gusari
 Plemeniti kamo stari,
 Obilato ki živiše?
 Ovde Polac prĭ ne biše!
 Varh ribari pomnju iman,
 Ribami je ov Vis zidan,
 Ovde zidov prĭ ne biše.
- 16 Ribari su drazi meni
 I mornari, ki me štuju,
 Vele ljudi ja ne čuju,
 Varhu Gospod oblest mi nĭ.
 Rese tempal moj ribari,
 Od tamnjana dime čine,
 Mene oni vele scine,
 Sfaki mene od njih dari.
 Kada pria Gusarahu,¹²
 Kraljevahu gospodujuć,
 Druge Boge oni čujuć,
 Ine obluka pri štovahu.
 Sada mene sfi oni štuju,
 U ovi dan tempal rese,
 Kupe žene tote sfe se,
 Tot vesel'je od sfih čuju.
 Mene časte, ja jih slišam,
 Potribni su od mene sad,
 Plačna čine dila oni kad,
 Plačni bi sfi da ja nisam.

Vesele ću¹³ učiniti

- Danas duše, uda i stanje,
 Njihū čel'jad i iman'je,
 To ćete vi sfi viditi.
 Vrimena ću privaren'je
 Meu njimi ja odkriti,
 Vesele oce učiniti
 Obeseliv njihū stan'je.
- 17 Dobro hoću ja Višanom,
 Lip je Vis ov, polja i gore,
 Sfe je vočno, tokoj more,
 Gdi jim riba stoji stanom.
 Kigod otok voda oplavi
 U skut Mora Adriana,
 Ni t' dražega meni stana
 Od ovoga vidite l' vi?
 Danaska ću pribaviti
 S vami stanci Viški¹⁴ moji,
 Veseliti ćete koji
 I vele se radovati.
 A vi, verne sluge moje,
 Nu, trubljami zatrubite!
 Tiho more učinite,
 Sardito je često koje.
 Stav'te uzde vitrom sfakim,
 Nigdi puhat da ne čuju
 Saržben vitar, neka štuju
 Moj ovi dan s pukom Viškim.
 Tebe, brate Jove, molim,
 Ako mogu ča pri tebi,
 Garmil, triskal zgar da ne bi
 Tvim mogućstvom vele oholim.
 Ja zaludu, vim, ne molim,
 Niti manje zapovidam,
 Vidim vedro sfe u ov dan,
 Zatoj ovo ja oholim.
- 18 Carna platna Sunce nima,
 Sfitle zrake stere sfuda,
 More tokoj od ov/u/da
 Mirno stoji, vala nima.
 Pušćam uzde, nu vodite
 Polagahno mene gori,
 Vesel'je njim da se stvori.
 H templu momu gor hodite
 Da stalnikom Viškim podam
 Mojom rukom milost toku
 I veselu činim sfaku
 Ja njihū rič u ovi dan.¹⁵

ČIN PARVI
GOVOR PARVI

Cvitan¹⁶ sam:

O vedra Zorice, o svitla Zorice,
Dneva lipa jesi ti pokljisarice!
Ti za sobom Sunce vodiš,
Nu prem ako slišaš mene,
Gdi m' od boli sarce vene,
Veselo ti za toj hodiš.

Ter se kaže ružom i zlatom pasana
Na prozor istoka sfitlost tva izbrana.

Kad prosiplješ tihi vitar,
Po sfem sfitu ki se skita,
Život ki je sfega sfitu
Sad humiljen,¹⁷ sada hitar.

Doli slišaš uzdah gorući od mene,
Iz prezdamne jame sarca, koji vene.

Kadgod rosom ti s' oholi,
Kadgod snigom, nikad ledom,
Vidiš suze mē pogledom,
U kril padat Sunca doli.

Ne plačem, ni cvilim, istinu ću t' riti,
Za tebi, Zorice, vesel'je¹⁸ smutiti.

20 Ali lipa sfitlost tvoja,
Da nī draga meni vidit
I u krilu sunca sidit,
U radosti tvoj prez broja.

Niti srići tvojoj, Zorice, zavidim,
U sfem da s' radostna prem ako ja vidim.

Prem da grih taj mnozi imiju,
Ki ognica da bi bila,
Ljudsku narav bi umorila,
Dobro znaju ki ju imiju.

D' uzdišem i plaču, zabiliži se da
Milost od bolesti u sarce tve sada.

Ti znaš uzrok plača moga,
Mē bolesti, tokoj tuge,
Ruže moje, ajmeh, druge
Ka gospodi mene istoga.¹⁹

Nesrićnja ti je stvar priblaženu biti,
Pavši u nesriću žalostno živiti.

Ti s' užaju milovati
Vele lasno od sfakoga;
Miluj mene, radi Boga,
Želju ću t' mū ja skazati.

- Želja sarca moga, Ruža, ljubim koju,
 S koje, ojmeš, stojim ovo u nepokoju!
 Aj spomeno tvarda i kruta,²⁰
 Je li živa ne zna reći,²¹
 Rad nje, jaoh, tugujući,
 Ajmeš, Ružo, rano ljuta.
- 21 Ti koja gorika s visoka pozora
 Vidiš dila naša s svitline od zgora,
 Tokoj koja od istoka
 Jutrom lipa sad izhodiš,
 Molim tebe da me vodiš
 Gdi je Ruža, muči me ka.
 Nu, nogo,²² povedi njeje lipost gdi je,
 Da se sarce moje tugom već ne bije.
 Odkrij darvo oku momu,
 Ali more, ali kraje,
 Kaži Ruža moja gdi je,
 Neka mislim ja o temu.
 Odkrij blago toko blaženo meni, znaj,
 Gdi danjuje sada dušica moja taj,
 Je li martva, ali živa.
 Nebih martvu rad viditi,
 Zač njom živu na sem sfiti
 I njom sarce mē uživa.
 Snjom bih umro i ja, kakono s suncem dan,
 Ku prem da ne vidim prid očima gledam.
 Da je živa ja nebih rad
 U gusara tvardih rukah,
 Da po sili nju imam strah
 V ruke ju bude imat kad.
 Rad bih ju prez verug i vezi viditi,
 I na mojih rukah uzdišuć slišiti.
 Da ako je ona humarla,
 Al ju vali potopili,
 Da bi m' oči naučili
 Gdi je martaf kip proztarla,
 Neka ja njim podam dostojani harač,
 Od očiju mojih oni jadovni plač.
 Akoli je u gusara,
 Skaž' ga meni, mâ Zorice,²³
 Za oprostiti nje ručice,
 Bit će ča Bog poda zgara.
 Ovimi rukami gvozdje ću odrišiti,
 I nje bile ruke od uz' oprostiti.
 Pritvardomu dat ću njemu
 Sarce i dušu za zaklade,
 Neka mene ū sinžir klade
 Za zgoditi sarcu memu.

Ako ne opravih, ča do sada rekoh,
 S njim ću se ubiti, jao Ružo, jaoh!
 Nu, Zorice, molbe moje
 Usliš', ako pravedne su,
 Neka u Visu ja s' uznesu,
 I da znaju Cvitko ko je.

GOVOREN'JE DRUGO

Pastarc²⁴ i Cvitane.

Past.:

23 Gdi god slišim ja zvoniti
 Tot uzdahe, koko plače,
 Cvitka ć' udij tot viditi,
 Gdi mu iz parsih oganj skače.
 Dva vruljaca su, joh, vodena,
 Njega oči kimi suzi,
 I sfa mu je put ledena,
 Sfaki čas on gorko tuži.
 Da bi bolest mogla odnit
 I izličit šćetu koju,
 Čuo bi plač sfuda zvonit,
 Nikogar stat u pokoju.
 D' ako človik žive tužan
 I zaludu plače i boli,
 Još varh šćete grede ružan
 I pri njega g' zemlji doli,
 I donese život zdravi
 Na nezrili on dospitak.
 Nu, Cvitane, plač ostavi,
 Zašto je toj tužni žitak?²⁵
 Dnevi, znamo, sfe skončaju,
 Lik je vrime stvari sfake,
 Kratka bolest ima jake
 Mišće, ranu koje daju.

Cvit.:

Dakle žalost kada vodi
 Uzdah i plač na dospitak,
 Plačem hoću da prohodi
 I s uzdahom ov moj žitak.
 Da pomanjka vlaknost oku
 I toplina sarcu momu,
 Da dospiu bolest toku
 U nesrićnom žitku ovomu.

24 Sladak je plač u žalosti,
 Ljubak uzdah u tužici.
 Ti su život moj dušivi,
 Ti m' uzdarže meso i kosti.

Past.:

Slišaj, sinko, mene stara,
 Jere sinkom mog' te zvati,
 Starjih buduć Visa i Hfara
 I ljuben ti buduć, znaš ti.
 Mi, koi smo u tamnici
 Ovd' na zemlji, vidiš, srića,
 Njeje kolom dvignu nici,
 Nitko padne njeje cića.
 Sad nikomu dare daje,
 Nikom vazme sfe ča ima,²⁶
 S nje ti plačan nitko ostaje,
 Nitko cvileć gre sasfima.²⁷
 Nje mogućstvo ništo brojim,
 Prez dopusti nebeske, znaj,
 Zatoj vazda vesel stojim,
 Žalost jer će dospiti taj.
 Prem da srića ožalosti
 Koga godi na sem sfiti,
 Ne ufajuć da te pusti
 Iz žalosti neće iziti.
 Jer nî stvari nesrićne tač,
 Ufanje s tim da ne nosi,
 Ko će odnit bolest i plač
 I nesriću da pokosi.
 25 Dakl', uzdvigni sarce tvoje
 Od brimena toko ljuta,
 Ti uzdasi neka stoje
 I taj tvoj plač vanka puta.

I ako se toko boliš,
Da sardito more vase
Targovinu, kom okoliš
Sfakomu, znaj, ov sfit laže.

I ako prem drivo tvoje
U krilo sfē zavi more,
Misli, s neba dano to je,
Za bolje tve toj bit more.

Z' uzdvignute gdigod barže
Otote je živa ostavi
I more te na kraj varže
I živa te na kraj stavi.
Ne da plačeš velu ščetu,
Neg da gori obraz svarneš²⁸
I zahfališ Bogu sfitu,
K njemu molbe da obarneš.

Ako li se, sinko, boliš,
Da si daleč kraja tvoga,
Barzo mož' pojt kako želiš
I dilit se s Visa ovoga.

Odovda k onom gibu
Često brodi sfej putuju,
Gredu, voze tamo ribu,
A donose ča blaguju.

26 Akoli se strašiš mora,
Tač žalostna ko t' ostavi,
Čin' da ti je viška gora
Hiža tokoj stan tvoj pravi.

Mene vazmi z' oca tvoga,
Za stan vazmi hižu moju,
Ljubit ću te kako onoga,
Koga ujaše, tugu moju,
Koga dite meni odniše,
Ako bolest varžeš na stran
I samnome veseli se,
Stanu mome bić' radostan.

Cvit.:

Nū, Pastarče, oče dragi,
Za miloću t' ocem zovu,
Prima meni ti si blagi,
Riti ću ti tugu ovu.

Ne za blago ko izgubih,
Ni da jesam ja daleče
Kuće oca, gdi častan bih,
Blago meni ki doteče,

Niti za strah dadem da se
Opet moru u oblasti.
Veće stvari smart mi daše,
Pastarče moj, ča ne znaš ti.

Past.:

Zač neć' meni bolest praviti,
Ki ti toko dobra hoću?
Neću te ja, Cvitko, ostavit
I pomoći gdi god moć ću.²⁹

27 Znaš, dese'krat sunce milo
U kril mora dubokoga
Da se je jur ugasilo,
Od kada si u starca ovoga.
Imal bi znat viru, koju
Ja sarčeno tebi nošu
I užganu ljubav moju,
Ne da t' zato mito prošu.
Nu, drag sinko, odkrij mi ti
Toko mene ča skončaje,
Uzrok od te tve žalosti,
Ki ti muku toku daje.
Zapovidam ja i velju
Da mi praviš nepokoje
Kako ocu i priatelju,
Ufaj odnit ja ću t' koje.
Jer nī taj plač prez ufan'ja,
Ličit će se taj tvoj jauk,
Pomoć ti ću podati ja
Sfita lipa, tokoj nauk.

Cvit.:

Molbe tvoje sladku jakost
Pri mem sarcu vim d' imaju,
Da mi odnose udil žalost
I da t' bolest ne zataju.
Odvezaše jazik meni
Od uzalca, od mučen'ja.
Ti g' oprosti, vezan već ni,
Ter ću t' praviti tugu sad ja.

28 Da ča ću reć tužan sada
Moje rane odviući,
Nemoj bolest da ti ne da
Moj ljut govor pravljajući.
Besideći boli moje
Mokre ti ću viditi oči
I vedro ovo nebo, koje
Pokriti će sfe oblaci.

Sliši vesel početak ti,
Da li sfarhu boleznivu,
Pulja tusta hti me dati,
Ka ima čeljad ljubeznivu.
Oh, kad narav se sfitlosti,
Jaoh, hoti otvoriti,
Zašto, smarti, prez milosti
Ne hoti jih zatvoriti!
Blažena bi smart bila tad,
Nebih život ja nesrićan
Provodio tužan ov sad,
Ni ostavil moj stan pićan.

Past.:

U istinu blažen hodi,
Plač na zemlji ne otire,
Ne on ki se ovd' ne rodi,
D' u povitku ki umire.

Cvit:

Stahomo tuj blizu Bara,
Budući jur od godišća
Moje dobi hći ribara,
Saznasmo se ona i ja.
29 Lipa sfojim kipom biše,
Koja užga sarce moje,
Obraz ružom njoj cvatiše,
Žiljom parsi tolikoje.
Neka t' tugu moju pravlju,
Sfej ja željah uz nju stati.
Užga mene nje ljubavju,
Sfega mene k sebi obrati.
Ako gledah njeje obraze,
Ali oči nje sunašce,
Dojdiše mi sarcu poraz,
Užežiše me sardašce.
Ljubezniva samnom staše,
Jedne želje i ljubavi,
Mnogim ognjem, znaj, goraše,
U plač mene koja stavi.
Čudna mi se, znaj, stvar čini
Da ovako mlobna uda
Podložena sebi učini
Ljubav dicu, a prez truda.

Past.:

Malu stvar tu darže mnozi,
Dite dite da dobude,

Da kad jake pod se složi,
To je, Cvitko, čudo sfude.

Cvit.:

Nikad sunce iz dnu mora
Zlatnim vlasom ne izide,
Za prosfitlit ov sfit zgora
K meni Ruža da ne pride.
30 Ni do noći razdiliti
Mogahomo naše kipe,
Ni se družba odrišiti
Od me drage Ruže lipce.
Mogaše se reć da hodi
Dva života u ljubavi,
Jedna duša da gospodi
Moj kip i nje prigizdavi.
Na žalu se po tihosti
Igrahomo meu nami,
Loveć kunjak ona dosti,
Ogarc strunah nje rukami.
Ja bradate vlasinice
I lupare kadgod parah,
Strašeć male tot ribice,
Timi stvari Ružu darah.
Jošće ruke tvrarde i parsti
Ne bihu, znaj, u nas dice,
Za uzdaržat duge tarsti
I na tarstih lovk udice.
Lipo t' biše vidit uprav
Nas dićicu s' igrajući
I ditešće s nami, Ljubav,
Obiju nas drugujući.
Gdi nas uči ljubiti se,
U ljubavi slatko goreć,
I ljuveno još zvati se,
Pri ner majku Ljubav zoveć.

31 Past.:

Ljubaf, Cvitko, sinko i brate,
Parsih naših u ljuvenih
Čini stvari čudnovate,
Ko god ljubi upitaj njih.

Cvit.:

Restiš' u nje kip gizdavi,
Restiše s njom želja u meni,
Restihomo u ljubavi,
Restiš' u nas plam ljuveni.

Već pustifši ditinščinu,
 Jedan drugom buduć virni,
 Gredihomo u lovinu,
 Ne budući još prohirni.
 Tako živeć prez začina
 Z brodcu hodeć okol kraja,
 Nikad s mrižom lipa čina,
 Nikad s rozgom ona i ja.
 Kako biše sarce jedno
 U raskošah tuda hodeć,
 Tako biše nam opjeno,
 Čujahomo³⁰ krajen loveć.³¹
 Tako ljubaf poče učiti
 Lišca njeje rumeniti,
 Zlate kose zaruditi,
 Lipe parsi prid mnom kriti.
 Nastojaše ona dosti
 Njeje lipos prik naravi
 Naresiti u kriposti
 Steći samnom u Ljubavi.
 32 Ja se ućah vadit slatkost
 Iz pogleda nje očiju,
 Gledajući njihu sfitlost,
 Ajmeh, koju sad ne viju.
 I tako ja razmišljajuć
 Lipi obraz, vlase žute,
 Činjaše mi s' uživajuć
 Činiti gor' rajske pute.
 Kadgod uprah oči moje,
 Oćima joj govoreći:
 Ovo t', Ružo, sarce tvoje
 U plamenu sfej goreći!
 Ona meni govoraše:
 Gori, gori sarce moje,
 Kad m' oćima pogledaše
 S tobom gorim ja tokoje!
 Ajmeh, one sladke dobi,
 Mogah se ja blažen zvati,
 Ne biš' u nas gorke zlobi.
 Sad toj dobro mog' plakati.

Past.:

Mogu reći ovo uprav,
 Prem da utiši kogagod taj,
 Ne zove se ona Ljubav,
 Ner pri sfakon gori ljut baj!

Cvit.:

Tako s lipim uzlom plami
 I goraše i vezaše
 Duše naše meu nami,
 Ljubaf kol' nas nastojaše.
 33 Da nesrićna Srića naša,
 Ka smutjen'je dobra čini,
 Ko nam sfako zlo donasha,
 S Ružom mene ka razćini,
 Hti učinit plaćno dilo
 Sfojim kolom nam i žalost,
 Veselo pri' ko je bilo,
 Kojom sfarta njenje jakost.
 Privarže me slasti vele
 U žalosti varhovate
 I u znoje tej dresese,
 Moriti me ki ne krate.
 Povede nas jedan danak
 K jednoj spili na kraj mora.
 Uja t' mene martvi sanak,
 Tot mi izteće Sunce zgora.
 Kadgod ovde Nerejade,
 Vele trudne od plivan'ja,
 Za uživat spil/s/ke hlade
 Dohojahu prez strašen'ja.
 Onde tance lipa čineć,
 Pustif vlase sfe niz pleća,
 Poćivan'je njiho scineć
 Da nī sladkost na sfit veća.
 Ovde more udarajuć
 Poćivat me s njome zvaše,
 Oni hladak uživajuć,
 Ki s' unutra tot ćujaše.
 34 Tote³² moja družbenica,
 Išćuć ribu prihiniti,
 Ja tuj gledah njeje lica
 Kad će ribu uloviti.
 S mrižom vlasi zlate žice
 Nje očiju s udicami
 Varaš' ona tej ribice,
 Kimi mene, joh, zamami.
 Osinac me nje šćitjaše
 Od vedroga sunca zgara,
 Kada moj kip poćivaše
 Malo daleć, joh, od Bara.
 Tot oči me od sladkosti,
 Gledajući Sunce moje,

- Čujuć mora, joh, zarmosti,
 Pozora nje tolikoje,
 Opivši se sladkim sankom
 Sfitlost sfoju zatvoriše,
 Ajmeh, koji sfojim zrakom
 Velu žalost ne vidiše.
 Aj, čemu se zatvoriste
 Sunce vaše gledajući,
 A paka se otvoriste
 Velim plačem tugujući!
 Zatvoriti bolje biše
 Tad za uvijek vašu sfitlost,
 Da ne vide ča vidiše,
 Tuj tvardinu i nemilost,
 35 Kojom sarce sada kolju.
 Jer kad čovik j' u žalosti
 I kad vidi sfu nevolju,
 Ne haje tad smartne psosti!

Past.:

Ne dim tako, Cvitko moj, ja.
 U mukah su sfarsi gori,
 U vesel'ju smart je slava,
 Nu ostalo ti govori!

Cvit.:

Moje oči tada spahu,
 Da, bdijaše sarce moje,
 I kroz sanak sfe vijahu,
 Žalost, suze tolikoje.
 Vidih kroz san tak laživi
 Vas moj uzrok od žalosti,
 Skazam morska tuj s' izkrivi,
 Biše družbe s njome dosti.
 Da lovl'jahu Ružu moju,
 Gor varh mene ka ribaše,
 Tirajući vidih koju
 Pak na sfarhu da j' ujaše.
 Meu rukami nju noseći,
 Viku mi se mnjaše čuti
 Jauk Ruže me leteći
 I glas njeje sladki i kruti.
 Uzdvignut se ja hotiah,
 Iza sna se hteć ustati,
 Dvignuti se ne umiah,
 Ni na noge moje stati.

- 36 Tote Ružu da odniše,
 Kako u javi toj sfe viah,
 Mene ostali uhitiše,
 Sfe toj mi se čini viah.
 Tot m' ukaza sfu bolest san,
 Ku u javi paka imah,
 Koju imah pak bolezan,
 D' u bolesti dosad ostah.
 Tot m' ukaza san na speću,
 Ča pak vidih stanovito,
 Ranu otvori mū boleću,
 Koju vidih ja očito.
 Duša moja zazva na stan
 Sfa ćučen'ja na sfa mista,
 Kad progledah, čuh žalostan,
 Ruža viče s glasa čista,
 Cvitka pomoć pitajući.
 Na plačni zvon skoćih gori,
 Simo tamo gledajući,
 Za spilom se meni otvori,
 Gdi gusari sinja mora
 Bihu Ružu uhitali,
 Ka mi je sad do humora,
 I vojahu nju nemili.
 Gorko t' mi bi toj gledan'je,
 Aj poglede boleznivi,
 Ajmeh, plačno moje stan'je,
 Sfe mi dobro me izkrivi.
 37 Pogled meni vase jakost,
 Vaze nogam mojim oblas,
 U duši čuh toku žalost,
 Da zamuknu moj tužni glas.
 Dušu i život ne vase mi,
 Kako koga uji pauk,
 Neka bolim, jaoh meni,
 D' od bolezniju budu nauk.
 Htiah vikat, a nimah glas,
 Na priljute tej gusare,
 Htiah teći, a nimah vlas,
 Noge bihu jer ništare.
 Život meni već ne biše
 U bolesti ner kako pan,
 Mene sužnja uhitiše
 Ii od njih bih udilj vezan.
 I mene udilj odnesoše
 Na čarnjeno darvo njih,

- Na jedno me povedošē,
 A na drugo Ružu tiho.
 Udri vesli u slanu³³ vodu,
 Oštru puru oburtajuć,
 Ne daše već na kraj brodu,
 K visokom se moru dajuć.
 Bižahu od nas kraji naši,
 Vele t' biše njih brod hitar,
 Jidra veli naši uzdasi³⁴
 Odnašahu kako vitar.
- 38 Ruža nebo napunjaše
 Sladkim glasom nje vičući,
 Nebog Cvitko svej suzaše
 I plakaše toj čujući.
 Na visokoj karmi staše
 Oni Raiz, joh, priljuti,
 Koji plač nas sfih čujaše,
 Gusar zali i prikruti.
 Prez milosti put činjaše,
 Sfarmtajuć se h velom moru,
 Tvardo sarce on imaše,
 Koliko trišč, leteć zgoru.
 Već nam vali pokrivahu
 Joh, pridrage kraje naše,
 Kraji se već ne vijahu,
 Usrid mora darvo staše.
 Carno nebo tuj se vidi,
 Žere more darvo naše,
 Toti mornar sfaki blidi
 I zlo od nas sfak čekaše.
 Tot po darvu sfaki viče,
 Eolo vitre sfe odriši
 I pusti jih iz tamnice,
 Da se huka jedna sliši.
 S četare stran vitri jako
 Slano more promutiše,
 A nevoljna Ruža i Cvitko,
 Sfaki od njih plače, uzdiše.
- 39 Nebo oblakom zamotano
 Često kaže plam ognjeni,
 Prikrije nas more slano
 Bileći se sfe, joh meni!
 Nad nami se gore vide,
 Koje lome vesla s driva,
 Valovi nas od sfud slide,
 More od sfud nas naliva.
- Kad god more s' otvaraše
 Do dna, mutno, /jaoh meni!/
 Požriti nas hotiaše,
 Kakono skaz zli pakleni.
 Odveza se čarni oblak,
 S strahom varže sfe rojen'je,
 Noseć kojim biše on jak.
 Učini se tot garmljen'je,
 Tote oganj pak triskaše,
 Tote grade, dažje, krupe,
 Jak kamen'je zgar metaše,
 U jedno se s vitri kupe.
 Tot konopi sfi pucahu,
 Jarbor puče, jidro odni,
 Vadli lupat ne pristaju,
 A okol nas voda zvoni.
 Okolo smart obhojaše,
 Strašno ti je toj vidin'je,
 Mornar sfaki blid, žut staše,
 Izgubivši sfe umin'je,
- 40 Plačuć čeljad i sfoj život
 Plakah Ružu i sebe ja,
 Karvavi mi hojaše pot,
 Već plačuć nju, ner sebe t' ja.
 Tot nas jako more vodi
 Po sfem skutu i pribije,
 Naše darvo barzo hodi,
 Pod vodu se sfe zabije.
 Tot udrismo na otok jedan,
 Ki varh k nebu gor' uzdviže,
 Razbi darvo, joh žalostan,
 More mene z darva dviže.
 Malo jih će život shranit,
 Ki plitaju more velo,
 Da se neće martvi staniť
 Pod te vode slano krelu.
 Ja se ufah darvu drugom
 Stavit noge i mē ruke,
 Za stati se s Ružom dragom,
 Prem da imah smartne muke.
 Najdoh veslo plivajući,
 Obarnuh se okolo tot,
 Na darvo se obzirući,
 Gdi je Ruže moje život.
 Ne bi darva tot viditi,
 Mnjah da se je potopilo,

- Pustih s' i ja utopiti.
More ne bi tač nemilo.
- 41 Vali mene tad odniše
Daržim toj bi srićom od zgar,
Na žalo me ovd' doniše,
Ne znam kako,
/pričudna stvar/.
Najde mi kip gdi izpliva
Moj primili i dragi ćačko,
Na pol martva, na pol živa,
Viruj meni, ne znam kako.
Milostivom rukom tvojom
Poče me trest, tokoj zvati
Tvom pridragom rišcom, kojom
V mene duh ti povrati. 43
Pravih, kako sam u Visu,
To je potok s koga plaču,
Ovo j' oganj s koga uzdišu,
Čudim, kako zemlju tlaču.
O Pastarče, joh primili,
Smarti iz krila ize mene,
Čemu mene tad uhili,
Da mi život još već vene.
Lipo t' mi umrit biše tada,
Ne bih mislil je li živa
Ruža moja draga sada,
Utopila je l' se s driva.
Martva ako je, i ja bih, znaj
Ne živio sad u tužbi,
Da s njom bih bil gori u raj
Zajedno u toj sladkoj družbi.
- 42 Past.:
Pravedne su tvoje boli
I nesriće tvoje ljute,
Protifšćine gorke toli
I jadovne, plačne i krute.
Inak život htij provodit,
Ne sfej plakat, ni uzdisat,
(Nemoj mejaš mimohodit)
Mene starca hotij slišat.
Prem da žalost uztarpiti
Mučno nam je na sfitu sem,
U dugo ju zapustiti
U sardašcu ne valja prem.
Ne valja izuč učiniti
U sardašcu od žalosti,
- Zač nī moć' izličiti
Te velike pak bolesti.
Ljubio si i bi' ljubljen,
Obarnu' si ljubaf u plač,
Kako sliših od tebe prem,
Voće sfita tako gre zač.
Sfit sad daje sladku gorkost
Njega naraf, Cvitko, to je,
Sad ti daje gorku sladkost,
Dobro v jedno sfe t' ne daje.
Tva je duša vele kriva
Nje lip obraz tač plakati;
Tko zna da je Ruža živa
I da boli bol'ju kom ti.
Je li martva, nju smutjuješ
S tvojim plačem i tugami,
Ako l' živa, njoj ne daješ
To pomoći sa suzami.
Dakle živi ti i ufaj,
Ufan'je je uboštva lik,
Bogu hfalu na sfemu daj,
To ima činit sfaki čovik.
Ovd' je danas Viški sfetac,
Morskom Bogu klanjaju se,
Neptuno je sfih nas otac,
Njemu klanjat ustaju se.
Hodi samnom h templu gori,
Lih ond' ufaj tve bolesti,
Nu molitvu njemu stvori,
Iz plača će on te izeti.
On nam hrani naše hiže,
Naše brode on uzdarži,
On napunja ribe mriže,
U tustivi ov Vis darži.
Cvit.:
Živi i ufaj svak tko more,
Ni ću živit, ni ufati,
Me ufan'je vase more,
S koga hoću uzdisati.
Pojti h templu vašem goru
Grem se krajem ja tukući;
Prem ovo grem doli k moru,
Moju Ružu martvu išćući.
44 Drugi lik ja ne nahuju
U današnji u ovi dan,
Neg da krajem mora hoju.
Pastarče moj, s Bogom ostan!

Past.:
Oh, kako ga priša vodi,
Bolest tokoj i žalosti,
Ovo kako smušen hodi
Od velike od gorkosti.

D', odovd gre naš Ilija,
S njim ću u tempal gori pojti,
Udilj ga sam prem vidia,
Prem ću jedva do gor' dojti.

GOVOR TREĆI³⁵

Ilija, Pastarc.

Ilija:

Lit' ovo koliko da u današnji dan
Tebi i meni, znaš, plač gorak dojde u stan,
Da morski gusari, Murat, ki j' iz Arzer,
Odni tebi sinka, meni sinka i hćer,
Dićicom, kada mi mišljahomo o tomu,
Za naresit tempal Neptunu morskomu.
Vele bolne Murat ove starce ostavi,
Da, kad dojde oni dan, ki se od nas slavi,
U pamet mi pride naše izgubljen'je,
Da mi dojde u ov dan plač i cviljen'je.

Past.:

Ilija, na taj glas u tugah, nebog, star
Smutim se vas kolik kako siver vitar,
45 Sardit kada puše ter izigra more,
Tač suze boleće neboga me more.
Ilija, omuču staru našu šćetu,
Nemoj da plaćemo k ovom dnevnu sfetu.
Jer, ko no izgubi dragu stvar kako ja,
Za opet /j/u imat nimajuć ufan'ja.
Boli nje spomena i mori sarce sfih,
Spomen' se vićnji zgar, Ilija brate, od njih.
On' ako su³⁶ živi Žitak jim dobar daj,
Ako li prez karvi, Dušu jim shran' u raj.
Platnom uztarpljen'ja htijmo rane sakrit,
Plač'mo grihe naše, barzo ćemo umrit.

Ilija:

Lipo ti govoriš, Pastarče, brate moj!
Zauzdaj ko more velu bol i plač sfoj.
Mućno je zabiti bolnu ranu ovaku
I ne oplakati, joh, nesriću taku.
Nimam tvarde parsi tako, ja ću t' povit,
Da rane tač ljute one mogu podnit.

Past.:

Koliko je karhće čoviško ćutjen'je,
Toko veća kripost skazat uzstarpljen'je.
U suprotišćinah i ja čovik jesam,
I ja uzrok plačan kako i ti imam.
Bilig od bolesti i ja u sarcu imam,
Razgovaram se da nis' bolan listo sam.
Nu, pokrijmo boli mi mučen'jem našim
I zabud'mo plače ove, brate, sasfim.
Je li pravo vrime jur gori h templu it',
Na lipe urehe hoćemo li prispit?

46

Ili.:

Koko sunce vidiš izašlo iz mora,
Koje zrakom resi vas sfit s neba zgora,
Redovnici staju okolo oltara
Posvetjen'je činit, to je služba stara,
Tada počnu kadiť posvetlišća taj.
Hod'mo gori h templu, Pastarče, već ne staj!
Dobar je početak k' od Boga izhodi,
Srida, konac i sfe tim putem tko hodi.

Past.:

Ne pušćaj uzroka kada častit imaš
Boga, s koga sfaka na sem sfitu primaš.
On vidi, on čuje, bdije kraljujući,
Vikovit, blaženi, dobrih darijući.
On redi zvizdami, on vrimen prominu,
Hrani zemlju i more, čovika u istinu,
Žive s njega koji, obrazom svarnut gor',
Da procini lipo odkuda ima stvor.

Ili.:

Barzo ćemo projti, pravi put ovo je,
Hod'mo proz salbune, gori pod Postražje!

GOVOR ČETVARTI

Žuva i Stana.

Žu.:

Ter ti hoćeš da nastoju
Za te u partih milost imat?
Ribar tujin oni, imaš znat,
Ruga se mnom isto broju.

Sta.:

To se molju, Žuve moja,
Milostivu dadeš pomoć
47 Tko no ljubeć mre dan i noć,
Viruj mi se, ne rugam ja.

Žu.:

Gledaj, ko me izkušuje
Divičica ne naučna,
Vele ti će biti mučna
Ako ljubav kada čuje.
Kako ću te ja viditi
Uzdišući pitat pomoć,
Plačući me i dan i noć,
Prem da sada ruga se ti.

Sta.:

Jošće li mi ne viruješ,
Bud' ti bilig plač, jaoh, moj,
Izust' ovi uzdah tokoj.
Rugam li se, Žuve, čuješ.

Žu.:

Ti si Stanka, tere ljubiš.

Sta.:

Ja sam Stanka, ter umirem
Ako pomoć ne daš mi, prem
Išćeš da me ti izgubiš.
Cvitko, tujin, mâ je ljubav,
Ja ribara toga ljubim,
Žena mu ću al bit, toj dim,
Al ću umrit, dim ti upraf.

Žu.:

Moćne skazni od ljubavi,
Ča ne može ribar doteć,
Bogat, lipi, gizdav odveć,
Služeć s Visa toj opravi.
Prez ljubavi i prez službe
Cvitko ribar, u malo dan
48 Tujin, ki jim stoji na stan,
Ubog, plaćen ovd' prez družbe,
I moj otac kom da milost,
Toko kuću koko hranu.
Ne viruju da užganu
U nj ću vidit tvoju lipost,
Da, vidim plač u očiu,
Čuju uzdahe još prez broja,
Koje meću usta tvoja,
Ljubiš da ti vedro viju.
Sliš'te, dakle, sfi ribari,
Stanka ovo, morska vila,
S ljubavju se j' umirila,
Ka bižaše take stvari.

Sta.:

Ti se rugaš da ja gorim,
Pomoz' me već da ne morim,
Ako milost tuj dostojim.

Žu.:

U tvoj ruci pomoć imaš,
A od mene išćeš pomoć,
Domom ć' imat sfe čagod hoć',
Doma u kući Cvitka primaš.

Sta.:

Ojmeh, bliže oganj ča je
Toliko te veće žeže,
Tač me bliže k sebi steže
I veću mi želju daje.

Žu.:

Barzo ti se s' naučila!
Lipi nauk od ljubavi
49 Ko t' u glavu lipo stavi?
Može ljubav ča primila!
Da, ako ćeš da t' pomoć dam
Praviti ćeš najpri meni.
Kako t' rani stril ljuveni
Tribuje toj dobro da znan.
I početak da mi poviš,
Neka t' mogu pomoć dati,
To se dobro hoće znati,
Moja Stane, toj dobro viš.
Likar najpri hoće znati
Uzrok pravi od nemoći,
Bolnika, znaj, jer pomoći
Ne može on, ni lik dati.

Sta.:

Biži, biži s moga obraza
Sramežljiva blidost moja,
Izid', izid', straha koja
Parsi moje sfej poraza.
Pusti sarce iz sužanjstva,
A ti, speći moj jaziče
Pravi moje sfe tužice,
Reci, ka je želja taj tvâ,
Odkrij 's parsi zatvoreni
Oganj, jere Žuva naša
Obića bit pomoć vašâ,
Da ć' izličit plam ognjeni.

Žu.:
Ter će reći pak da Ljubav
Pamet našu ne naoštri!
50 Jazik ova kako prostri
Čini tokoj život gizardav.

Sta.:
Deseti je danaska dan
Da moj otac ovda hodeć,
Sfojim brodom mriže vodeć,
Ribajuć s njim tuj drug jedan.
Mrižom spilu obstrući
Jeda salpe tot zagradi,
Čin družinu sfu nasladi
Pod tom spilom ribajući.
Najde tote on na sriću
Cvitka cvileć, jedva živa,
Gdi ga more sfej obliva
Ne žeruč ga, moju sriću,
Ne hteć požrit blago moje,
Ni u sfoje krilo stavit,
Prem da biše blido koje.
Na pol tote biše martav,
Da, kazaše rajsku sfitlost,
Sfim životom obraz lipost,
Sfakom ričju biše gizardav.
Tot ga stavi na sfu plavcu,
Iz garla mu more izcidi
S Bilimisom, ki toj vidi.
Iz njega tot glasak začu.
Dovede ga u Rukavac,
Tot lupari lupah i ja,
51 Tokoj doma vukoh t' ih ja,
Skaza nam ga kada otac.
Za vidit toj stah na kami.
Ajmeh, tada da ne umrih
Kada njega živa vidih,
Okom sfojim jer me smami.
I njegov kip tot s' ukaza
Toko moguć, jaki toko
Da mi užga parsi i oko.
Ljubljen mi se tote skaza.
Da nu, slišaj oružje ti,
Kojim mene Ljubav rani,
Vlas žut njegov mene zani,
U ošca me njih uhati.

U očiju oganj biše,
Gdi goraše plam ljubeni,
Koji vase oblast meni,
Užga sarce da meni se.
Usne bihu zlate strile,
Usta bihu lju/v/eni luk,
Kime čine pušcat jauk,
Suze otirat još nemile.
U obrazu ljubav staše,
Govoraše meni koja:
Ljub' ovoga milost tvoja!
Tako mućeć govoraše.
Ajmeh, opih toti se ja
Njegov obraz gledajući,
52 Videć ga tot tugujući
Nesrićnu me ljubav via,
Tot vez' oganj izranjenu,
Plaćnu, bolnu, tužnu učini.
Mrem, tuguju tim načini,
D' ovo bidna sasfim venu.

Žu.:
Jes' mu koji zlamen dala
Od novoga ognja ovoga?

S/t/a.:
Nisam uzrok ja od toga
Njemu nikad ukazala.
A netačan da ću odkriti
Govoreći govoren'je me,
Otac je moj zal sasfime
U sfem meni, toj ne znaš ti.
A on tokoj kaže sfak čas,
Lipi obraz da smutjeni
Kad pogledan, jaoh meni,
Žalost poda ne vesel, znaš.

Žu.:
Nu, ča hoćeš da s' učini?

Sta.:
Ča s' u pomoć ti davala
Ljubljenikom ki si³⁷ zvala
Tebe pomoć, tako čin' ti.
Rec' mu: Oganj sarca moga
Neka s' užge u ljubavi,
Mû mu ljubav tokoj pravi,
Uzrok tokoj ti od toga.

53 Ča s' od inih govorila
 Meni, govor' sada njemu,
 Da se smili on u temu,
 Rec' da jesam za nj 'zgorila.
 Skaž' mu ljubav, skaznu moju,
 Jere pravo žive oni
 Kom sfe riči su zakoni,
 Kad sam čovik reče koju.
 Bog nan jer dâ rič i jazik
 Ne da njime kako odićom
 Kažemo mi kom umićom
 Provodimo ovi naš vik.
 Mnozi halju samo nose
 Razumnika, ino čine;
 Ni toj pravo do istine,
 Jer istinu time kose.

Žu.:

Da, ako se suprotivan
 Tven hotinu ukaže on,
 Hoć' izpunit pak moj zakon,³⁸
 Hoć' da je tvoj paka Bogdan?

Sta.:

Ne spominj' mi zlohtino ime
 Koga vidit ne mogu ja,
 Cvitka obraz sunašcem sja,
 Cvitko mi je drag sasfime!
 Al će Cvitko milostif bit,
 Al ću dušu rastat s tilom,
 Milostiva inim dilom.

/Žu./:

54 Ako nećeš, Stanka, dilit,
 Kako ć' inih milost steći,
 Kakono ti Cvitka ljubiš
 I za Cvitkom vrime gubiš,
 Bogdan neće tebe žeci.³⁹

Sta.:

To nī pomoć ku ti prošu,
 Ti hoć' meni smart podati.

Ja ti pitam pomoć daj ti,
 Joh, ljubavi kû mu nošu.

Žu.:

Nī toj pravda podati smart
 Tko u tebe pomoć prosi,
 Taj mi govor smart donosi,
 Pri vrimenta ka me će start.
 Ako mi neć' pomoć dati
 Koju mi si obećala,
 Zauzdaj se taj rič zala,
 Ne spomeni tuj rič već ti.
 Dosta je sarce me mućeno
 Od ljubena od plamika,
 Pitam ti ja, sestro, lika
 Ne tej riči, draga ženo.

Žu.:

Hodi, morska tvarda vilo,
 Ja ću Cvitka za te molit
 Da te bude hotit ljubit,
 Da učini tako dilo.
 Hoću paka kaješ da se,
 Da s' Bogdanu ti zlo htıla,
 Cvitka da si obljubila
 Rec', toj Žuva govoraše.
 Oni, ki gre od onuda
 Bogdan j' ono u istinu,

55 Mać mi sarce sad prosinu,
 Pobignut ću ne znam kuda.
 Ne zabudi Cvitku reći
 Ča ti rekoh od tolič ja,
 Ne biž', ne biž', Stanka, ti tja,
 Čemu obartaš sfimi pleći?
 Ja ću od ovd' pobignuti,
 Bogdan plaće jer čas sfaki,
 U žalosti sfojoj taki,
 Za plać njegov već ne čuti.

GOVOR PETI

Bogdan sam:

Na noge tvoje, Stanka, ti uztani,
 Koje ć' tekući, dušo mâ, nabiti,
 Ne biž' tač barzo tvoj kip prigizdavi,
 Ni htij se kriti.

Al sam te smutil ovdeka došav ti,
Ja ću te čekati, hojdi se osfeti,
Očima u parsi ranu meni davši,
Gvozdjem ju daj ti.

Ovo ti parsi, ni mi teško umriti
S tobom ka bižiš, ne hteć me slišiti,
Ka si već oštra, nego jež nijedan,
Al sunce liti.

56 Da, s kim besidim, jaoh meni, trudan?
S tobom, ka bižiš, ne hteć me slišati,
Ka si već oštra, nego jež nijedan,
Al sunce liti.

Tvardja nego ogarc, nego morski pisak,
Ja malo snažan nju naslidujuć,
Misli smart mi dat, pomisli ovo sfak,
Ne milujuć.

Aj, nesrićni dan, aj, oganj pakleni
Kada te vidih, jer tvoje one oči,
Repate zvizde, skazaše se meni
Kad me naskoči.

Glas koji⁴⁰ meni nesrićni doniše
Dušici mojoj tere žestoku smart,
Nezrilu tokoj meni navistiše
Da me ć' ona start.

Oni nje obraz morski mač s' ukaza,
Ki sarce moje nemilo posiće,
Hobotnica se vlas tvoj žut ukaza
I tvoje lice.

Koja me traci sfoima saveza
Da se nikada neću odvezati,
I k sebi toko ljubav ju poteza,
Da ne mog' stati.

U obrazu tven ti ljubav zahrani,
A smart za njome ti biše sakrila,
Jedna i druga goroko mene rani,
Da s' m' umorila.

57 Tako n' izdišu, da sfeje umiru,
Da ne poznavah tvardu tvoju narav,
Kako mi s' sada učinila viu,
Znam te verh uprav.

U isto t' ni mat, ni salpa, ni trilja,
Nego li pauk, aliti Marina,
Ali riba pas, od njih nisi milja,
Ali skarpina.

Ni skazan morská nledna na sfiti
Toko sardita jak ti protif meni.
Moriš me sfejé, pak se greš sakriti
U lug zeleni.

U isto ti se s' kraljicom hranila
Od smarti sfita i s njom si uzresla,
Onako s' twarda i tokoj nemila
I kako ona zla.

Záč, kad te vidih, onda me s' ubila,
Oči gledajuć život mi vazeše,
A pamet moju ti jesi smamila
Kada bižaše.

Visu, hoćeš mi biti za sfidoka
Da éu smart imat rad Stanke twardosti,
Koja se ukaza samnome žestoka
Rad mē vridnosti.

58

ČIN DRUGI GOVOR PARVI

Čiesera i Kurta.

Č.:

Gledaj dobro ti put žala
Gori doli gdi dospije,
More h kraju kad pribije,
Da nebi ko doša zdala.

Čin ovdeka govorimo
Ja éu od Milne zdal gledati,
Tribuje nam spravnim stati
Da ne dojde k nam ko simo.

Kur.:

Koliko okom ja sagledam
Sfe u miru ovd' počije,
Samo s' o kraj dol razbije
More, zatoj doli gledam.
I ptičice razlikove
Čuju lipo popijući,
Jedna drugoj glas dajući,
Pojuć lipo drugu zove.

Č.:

Od ovde éu ja gledati
Da nam život tko ne skrati,
Ča god manje bojiš se ti
To é' pria zlo dočekati.

59 Znaš da nas Vis nenavidi,
Buduć morski gusari mi,
Loveći jih, znamo sami,
Sfaki od njih zlo nas vidi.

Drugi zakon, drugu viru
Oni darže, nam protifni;
Nam niedan⁴¹ njih ljubak ni,
Nigda nisu s nami u miru.
Moglo bi nam drago dojtí,
Od darva mi daleč hodeć,
Gospodina sama ohodeć
S našom družbom, dobro
znaš ti!

Kur.:

- Čiesera, znaj da nitkore
Neće ovamo sada priti,
Išli su se sfi moliti
Bogu njihom h templu gore,
I pria sam u ovi dan
Ja na Visu ovde bio
I zakone njih vidio.
Sfi su ù templu gor' do jedan.
Neptunu se sfi klanjaju,
Urehu mu lipu čineć,
Bogom morskim njega scineć,
Posfetjen'ja danas daju.
Neće otud oni iti
Dočim sunce neba sridu
Ne vide tuj. Znaj, ne sidu,
Nego čuješ sfih moliti.
- 60 I sfe diu, da j' od Boga
Život ovi, duh i svitlost;
Nimaš ništor kad nî milost
Varhu⁴² tebe od istoga.
Ovi je pak zatvoren kraj
Otočci sfud i gorami,
Ovde buduć listo sami
Ne vidi nas nitko, toj znaj.

Č.:

- Prez sumlje mi dakle ćemo
Nikoliko moć ovd' stati,
Naša uda počivati,
Razgovorit s' ovd' hoćemo.
Vele ti smo mi mučeni
Tvarido more podnoseći
I sardito s nami steći,
Neg smo tomu naučeni.
Sliš' tih vitar gdi zarmori,
U okolo borjem vijuč,
Voda teče sladka, odkrijuć
Sreborn obraz po mramori.
Sreborna je ono zvana,
Gdi se love ribe toke,
Sfićar mrakom sfiti boke,
Družina je pak zazvana

Kada najde on sardele,
Da opasu ribu tratom,
Ku promine oni zlatom,
Kad dotegnu ribe vele.

- 61 Sliši ptićic ti pojen'je,⁴³
Leteć z grane na granicu,
Gdi di ljubin ja samicu
I išću /u/ njoj naslajen'je.
Gledaj ovo lipo cvitje
Napunjaju vonjem luge,
Nuti, trave gledaj druge,
Naredno t' je njih bitje.
Blaženstvo se meni čini
S dobrim sarcem uživati
Ovi lip Vis i v njen stati.
Nuti, Kurta, toj procini!
Ponižena prem da stan'ja
Neg u gradu ovdika su,
Veće hfale gradov da su,
Diu⁴⁴ Gospod' i iman'ja
Ovde hod' stat tko mir želi,
U gradih su licimiri,
Nemirni su gradu miri
I ljudi ù njih mali i veli.
Slatko ti je ime mira,
Zdravo t' ga je uživati
I gdi je mir onde stati,
Sfako dobro tot s' izbira.
U miru su slatka svaka,
Mirna družba vele uživa,
Lipo ti je ime mira,
Tot s' uživa radost svaka.

62 Kur.:

- Pravo u isto govoriš toj,
Da blaženih sada diu
Koji pinez vele imiju.
Sliš', Čiesera, dobro ovoj:
Svake ć' želje izpuniti
Kadagodir pinez imaš,
Čast i dare sfake primaš.
Vele valja bogat biti!
Nî već vrime željud gristi,
Ni pod borom stan'je imit,

Vodu piti, sladkost scinit,
Ako hočeš reči toj ti.

Č.:

Ovdi e blaga, pinez tokoj,
Ovd' s' uživa tihi život,
Prem d' otiraš s težaci pot
Blažen život ovdika broj'.

Ovd' mož' pojti ribe tirat,
Mož, pojti zece s tim loviti
I ptic sfakih uhititi
I vesel'ja sfaka izbrat.

Imaš lipo s tim opjen'je,
Družbe lipe, piče izbiraš,
Vina ka ćeš ti pribiraš,
Inostranac dohoben'je.

Polja ravna, voća lipa
Sfako vrime ko dohodi,
S mirom mož' pojti kud god
hodi,

Žene su pak lipa kipa.

63 Kuće liplje neg u gradih,
Ka god hočeš tot uživaj,
Lip je žitak, Kurta,⁴⁵ ovd' taj,
Ako život drag ti je tih.

Kur.:

Malokrat je s blagom kripost,
Nit ju bogat čovik ljubi,
Lakomiom jer se gubi
Tim kripostnim čineći psost.

Da, bogate ja sfe zovu,
Ki pod nebom mogu stati
I zemlju ovu uživati,
Ne onih ki zlatom slovu.

Bogat je ki⁴⁶ nič ne želi,
Nič ne išče, niti žudi,
Veselo se nosi sfudi
I o malu on veseli.

Drugi diju, da gospodin
Koji vlada taj uživa,
Sfilom, zlatom ki s' odiva,
Koji vlada, od onih dim.

U polaćah počijući,
Koje zlatom naresiše,
Sfit kojino razdiliše,
A uboštvo sfej tarući.

Č.:

Taki vitre u taščini

Ki u parsih toj imiu,
Ja toj daržim smušeniju,
Zač ti stoje u vaščini.

64 Mniš li da bi toka buka
Meu njimi sfak čas bila,
Ter komu je večja sila
I tko ima večje puka

Išče tako gospoditi
Ali s himbom, ali s silom,
Toko ričju koko dilom
Podase inih podložiti.

Tako gredu zdol gor' gradi,
Kraljevstva se tim dospiju,
(Bugarščice toj ne kriju)
Tim gospodin drugi sladi.

Padan'ja se tim gledaju
Od zlosrične dol gospode,
Ki u boli paka hode,
Niki inim harač daju.

I prem da su zlate odiće
Pod njimi su misli tarpke,
Ugrizaju sarca jim ke,
Rad velike njih nesriče.

Kraljevstvo je i ovd' bilo
Ko moriom sfom vladaše,
Karf se podanj podlagaše
Podložnika čineć dilo.

I Histriom Vis vladaše,
Dalmatiom tolikoje,
Sad podložan Vis ovo je,
Zakon inim ki davaše.

65 Grad se kraljev Meo zvaše,
Gdi se miri i sad vide,
Gdi mramori toki blide,
Tot Agrona krana staše.

Sad u gradu žita siu,
Sada sade vinograde,
Gdi gospodstvo biše tade
(Knjige stare sfej toj diju).

Viruj meni, ki imaju
Ovd' gospodstva, krune tokoj,
Smutjeni su veće, znaj toj,
Mišlju sfojom jer ne staju,
Nego oni restu koji
Meu stadi hranu imajuć,

Piću iz mlika izbirajuć,
Blažen život jer toj broji;
Nego ribar koji hita
Ribe u more^{t7} sfakojake,
Nikad manje, nikad jake,
Da družinu sfu napita.
Zarcalo ti Murat budi,
Naš gospodin, znaj, dostojan,
Bogat i mlad, toj znate san,
Poznan tokoj za glas sfudi.
Da, kaže se toko bolan
U sfojemu u obrazu,
Žalost njemu lišca kažu,
Bidnost tokoj i noć i dan.

66 Al ča tarpí on umora,
Trude, žalost i nevolje,
Družbe izgubi tot dovolje,
Blaga tokoj u tem stvoru.

Kur.:

Ne dobro to viruješ ti
Da nevolja, tokoj trudi,
Izgubljen'je tocíh ljudi
Njega čine žalostiti.
Nit je blago njemu uzrok
Da je smutjen u obrazu,
Prem da tebi ja ne kažu,
Znam ja oganj njegoř žestok.
Lipost koju on odvede,
Ka se tvarda njemu kaže,
Obraz njemu toj ne laže,
Sfu smart sobon on povede.
To je blago, to je družba,
To su morski njemu trudi,
Plače, uzdiše kud gre sfudi,
To je njemu, brate, tužba.

Č.:

Na sminastem glasu tvomu
Ljubav mori njega, toj vim.

Kur.:

Istinu diš, i ja toj dim
I odkriju drugu momu.
Strašni glasi, sičen uzdah,
Plač nenadan na žut obraz,
Strahljiv pogled, ti su poraz,
Ti odkriju ljuveni dah.

67 Ča već išće on sakriti
U sarce sfe ljuven oganj,
Kako lučev sad gori panj,
Varh toga ti umim riti.
Zlate kose, zvizde očiju,
Usan ruže, parsi žilji,
Robinjice, sniga bilji,
Rob s' učini, to t' ne kriju.

Č.:

Budi bolest ka ti drago
Od ljubavi al od mora,
Da bi hranjen on srid gora,
A n' uzrestal gdi je blago.
U raskošah u velicíh
Podnil toku bolest ne bi,
Ni plačan bil sam u sebi,
Brate mili, kako ti rih.
Vazda s neba trisk udire
U najviše stine i gore,
U zvonike, u jarbore
I u vele zide i mire.

Kur.:

Reci, da sfak ki se rodi
Rodi se on za truditi
I u znoju sfej živiti,
Tako se sfit ov prohodi.
Od nikuda klapat čuju
Čovičanska odhojen'ja,
Odkriven si i ti i ja,
Darži ruku na oružju!

68

Č.:

Zlo se ne boj susrititi,
Od ovd' gre drug Alia,
Sliš'mo, je li ča vidia,
Hotijmo ga mi slišiti!

GOVOR DRUGI

Alia, Kurta, Čiesera.

Al.:

Najdoh Kurta i Čiesera,
Od kad jih se sfud naizkah,
Hodeć ovda ja ne pristah,
Sfe sam halje ovo izdera.

Hod'te, zove gospodar vas,
Izaša je z darva na kraj
S robinjicom projti se taj.
Hod'te doli za jedan čas!

Dosta podni muke i truda
Velo more razbijući,
Prez vas izit ne smijući,
Strah imajuć odasvuda.

Ć.:

Velik smo grih učinili
Prez testira otud iti,
Hod'mo k njemu barzo priti,
Jak' smo krila postavili.

Kur.:

Već od priše ni potriiba,
Od ovd' gre s robinjicom,
Sa njegovom neharnicom.
Jur je ono, vreda, izgiba!

69 GOVOR TREĆI

Murat, Ćiesera, Ruža, Kurta, Alia.

Mur.:

Nu, na stranu vi hodite
Alia, Kurta i Ćiesera,
Okol' stražu vi stavite
S podne, jutra i s večera!
Meu cvitjem ja ću ovde
Vele trudan počinuti;
Kada dojdoh s darva dovde
Ne čin'te me poginuti.

Ć.:

Pamet tvoju ti utaži,
Uživajuć ov pozor lip,
Ništare se ti ne straši,
Ufano stoj jak' i tvoj kip.
Nitko ne smi, znaj, zapriti
Tvem gospodstvu radi naju,
A netaćan da raniti
Tebe koji da ufaju.
Stani, Kurta, na put doli
Sa vitezi ke ti daju,
U jakosti ki su oholi
Tot na moru, tot na kraju.

S Aliom ću na brigu ja
Vele lipo stražu ćuvat,
Gdi mog' vidit od ovd' tja,
Od kud mogu sfihe zazvat.

70 Lipo ti je počinuti,
Ne predajuć u s'fem stanu,
Ne boječ se jist je manu
Istve dobro uživati.
Tisućkrat⁴⁸ se mre ovako,
Gdi prez straže počinuti,
Ne smiš sanak ti usnuti,
Bojeći se sfakojako.

Mur.:

Neću riti, lipa vilo,
Ni od divic da s' kraljica,
Ne pristoji t' to ime milo,
Da, reći ću t' da s' Božica.
Daržim, da sfit darži tebe
Za Božicu, prilična s' k njoj;
I pri tebi sunce zebe,
Misec, nebo, zvizde tokoj.
I kad smutjen obraz mili,
Kako sunce meu oblaci
Vidim, vlažan kada cvili,
Rani mene sfimi zraci.
Zajedno nas vali biše,
Po moru nas razbijući,
Noge nas sad ovd' doniše,
Lipo cvitje gledajući.
Ovo trave vij razlike,
Odnese bol sarca tvoga,
Razvedi oči moje dike,
Ne smutjuj me, radi boga.

71 Al ti velu učinih psost,
Da te dvigoh s tvoga mista,
Dovedoh ovd' tvoju lipost,
Ne cvil' zato, ni haj ništa.
Znaš da vele može ljubav,
Goreć, raneć sarca naša,
Taj ne sudi strilom uprav,
Visoko se jer ponaša.
Skaza tvoju lipost velu
Momu oku, misal sili
Da t' odvedu neveselu
I da meni tać omili,
Tako da si oka sfitlost,
Da si duše pokripljen'je,

- Posfetjuju t' sarca kripost,
 Zatoj nimaj već cviljen'je,
 Nego ljubi klanja ko t' se.
 Hći Cerere bi zgrabljena,
 Ljubi prem da j' odvedoš
 I prem da bi posfojena.
 Za zemaljsku ja Božicu
 Daržat ću te, mǎ ružice,
 Oka moga za zinicu,
 Da odnašáš mē tužioce.
 Bit ću t' sluga humiljeni,
 Ne odmeć se mē ljubavi,
 Gospoja ćeš ti bit meni,
 Nu me, dakle, ne ostavi.
- 72 Ako meni tako bude
 Nikom neću zaviditi,
 Zavidit će meni sfude,
 A ja ti ću blažen biti.
 Bogato ćeš bit resena
 Zlatom lipim i perlami,
 Ureha će t' bit vezena,
 Meu njimi dragi kami.
 Čemu inamo ti pogledáš
 S zrakom tvojih od očiju,
 Samnom steći tere predaš,
 Tokoj blidiš, vedro viju.
 Visoka su obećan'ja
 I istina ku t'⁹⁹ govorim,
 Ne viruješ ča ti dim ja,
 Ča t' obećah da ti stvorim.
 Ti sardito čemu mučiš,
 N' odgovaraš, ajmeh, čemu?
 Mene sardiš kada suziš,
 Dajuć ranu sarcu momu.
- Ru.:
- Ča ti mogu odgovorit,
 Neg bolit se protif tebi
 I žalostan moj glas stvorit.
 Ali dat smart sama sebi.
 Ti si uzrok sfem zlu momu
 I zloj srići, ka podnaša
 Da ja živu u ovomu,
 Da mi život ne odnaša.
- 73 Kako mogu tebe ljubit
 Izgubivši sarce moje,
 Koga more hti pogubit
 Rad tvardosti, ajmeh, tvoje;
- Prez sarca /ko/ čut ne može
 U mih parsih plam ognjeni,
 Ako ljubav tebe žeže
 Koju nosiš, ča diš meni.
 Tva će ljubav draga biti,
 (Prem da sarca veće nimam)
 Ako ć' gvozdjem otvoriti
 Ove parsi koje imam.
 Odvezat ću dušu moju
 Slobodšćinu koja želi,
 Ovi život ništa broju,
 Jer prez sarca ne veseli.
 Inako me ne ć' viditi
 Milostivu, niti ufaj,
 Ner zlov/o/ljnu sfej siditi
 I sarditu, pogled tvoj taj.
 Mur.:
- Tako l', Ružo, govoriš ti?
 Time glasom raniš mene
 I ubiješ, to ć' viditi
 Dajuć muke, joh, paklene.
 Kako može ovo biti
 Da taj usta sladka tvoja
 Htiše taj glas, joh, stvoriti
 Da umirem prez pokoja.
- 74 Ako tvoje lipe oči
 Obećáše, joh, mir meni,
 Zač mi ričju rat naskoči,
 A skaza mir bled medeni?
 O ufan'je sarca moga,
 O Ružice, željo moja,
 Ne htij, ne htij slugu
 Jako morit taj rič tvoja.
 Ako l' gnivna mene slugu,
 Ljubljenika tokoj sciniš,
 Neće daržat tebe drugu,
 Da gospoju, kad toj činiš.
 Klanjat ću t' se i častiti
 Toko sarcem, tot jazikom,
 Božicom ću te sciniti
 I gospojom još zemaljskom.
 Ako je nebu gori draga
 Virna želja, prava tokoj,
 Naskom ka se sarcem sklada
 Ter je sliša, čuješ ovoj.
 Ako sam ja tebi viran,
 Kako s' mogla do sad vidit,

Kažući se tih i miran,
Moguć ino, toj znaš ti, bit.
Voleć cvilit ja mučeći,
Neg govoreć tugu ti dat,
Ne mogoh ti već neg reći,
Ni mogući već mučeć stat.

- 75 Nut, vik kako poniženo
S tobom, dušo ma, besidim,
Poznaj ljubav moju, ženo,
Gledajuć te kako blidim.
Promin', dakle, tve hotin'je,
Razvedri tvoj sladki obraz,
Protif meni mutan ki je,
Vesela mi jur ga ukaž'.

Ru.:

Dovedena, ajmeh, gdi sam,
A prez Cvitka, sarca moga,
On je umro, živa ja sam,
Ča ću sada, radi Boga?
Ti s' u slanih sada valih
Bjen od vitar', po dnu mora,
Ja od vitra od uzdasih,
Žgana jesam ljuta stvora.

A u moru plača moga
Hoću topit ovi život
I umorit radi toga,
Roneć toki karvavi pot.
Slat ću vanka toki vitar
Iz mih parsih, a niz lica,
Iz očiju dažjic hitar
Kako potok da dol' sica.
Toliko da nesrići tvoj
Prilična će bit smart moja,
Plač', da ti oko nimaj pokoj,
Uzdiš', sarce, prez pokoja.

- 76 Nu, dakle, mi dopustite
Milost, koju u vas prosin,
Suzami kip moj dospijte
Za ljubav, ku Cvitku nosin.
Ja t', Cvitko moj, družbu činju,
Gdi si, s duhom ne znadem ja,
Združiti ću te kad priminju.
Ajmeh, Cvitko, i ja grem tja!

Mu.:

Priatelji, nu, tecite,
Uzdaržt' ovu milostivo,

Ka za bolest, joh, vidite,
Umri ovo boleznivo!

Ć.:

Ovo ti smo, gospodine,
Ča se ovo ovde zgodi,
Pomozimo u tej mine,
Jeda s' ona oslobodi.
Stav'mo ju ovd' na travicu
Da počine, jeda ozdravi
I od sarca da tužicu
Na stran ona sad ostavi.

Mu.:

- Htiše ako moja ljubaf
Ovu sfarhu učiniti,
Slipi Bože, rec' mi upraf,
Zač me hoti ti raniti?
Zač mi lipo sunce ukaza,
Pak mi marklu noćcu poda?
Ako je duh kipa straža,
Pogledaj me, Ružo, sada,
77 Sardito sfaj gledaš koja
Ki t' toliko psesti čini,
Rad obraza koji tvoga
Ljubljenik se silni učini.
Tebe učini boleznivu,
A nesrićno sarce sfoje,
Milost pitat ljubezni/v/u
Učini te tužno koje.
Evo ti je koj' uzdiše
Priveliku twardost tfoju,
Tve ga oči jer smutiše,
Da je osta sad u znoju.
Ovo ti se gorko stavlja
Ne listo ovd' suze ronit,
Da, karf prolit još pripravlja
Za grih, koji hti učinit.

Ć.:

Sad znam, Kurta reče isto,
Da, čuju se barzo kako
Sarce zgori njemu čisto,
Podsfojif ga ljubav jako.

Mu.:

Aj, zač plač moj kripost nima,
Kô varh cvitja ima rosa,

Ka oživlja njih saskfima
 I uzbaro njih uznosa?
 Suzami bih kip zalio
 Me Božice, martav je koj,
 Cvit bih parsi oživio
 I rumena lica tokoj.

78 Zač uzdasi moji kripost
 Vratiti duh ne imaju,
 Oživil bih tvoju lipost,
 Jer uzdišuć ne pristaju.
 I zač moj duh moći nima
 Vanka parsih mih iziti
 I stan imat tot saskfima,
 Ružo moja, gdi to si ti?
 Dal bih život smartju mojon
 Tebi, draga mâ Božice,
 Zajedno bih živil s kojon
 I bio van sfe tužice.

Al.:

Sarce ima od mramora
 Tko tvu bolest ne miluje,
 Jer t' je žalost do umora,
 Sfak te mili tko te čuje.

Mur.:

Vlasi žuti pozlatjeni,
 Ki mi sarce zavezaste,
 Sad ste oto ne rejeni,
 Zač mi sarce n' odvezaste,
 Upletoste neg' me gore,
 Da vezana s vami stoji
 Duša, koju tuge more,
 Da nikada ne pokoji.
 A oči, ki vrata biše
 Da ulize h sarcu ljubav,
 Ovo se sad zatvoriše,
 Pamet moju veće užgav'.

79 Vedre su oči u sarcu mem,
 Prem ako već ne sfite sad,
 Svite u sarcu mojemu prem,
 Mori ga, da, prigorki jad.
 Lipa lišca, ljubav u kih
 Sfa ljuvena gnizda savi,
 Zabiliži sad smart s' u njih
 Sfoj žut obraz i postavi.
 Prem ju ljubav ne ostavlja,
 Neg ju klade u parsi mē,

Žeći oganj nere stavlja,
 Bidna umori jure da me.

Ć.:

Gospodine, toj plakan'je
 Nekorisno proliješ tuj,
 Prominila j' ona stan'je,
 K sfarsi pošla jure je, čuj.
 Ako ne dâ barzo pomoć,
 Bolje ju je k darvu ponit
 Ter joj likom dat sfaku moć,
 Na odar ju lipo uslonit.

Mur.:

Milostivo ti čin' dilo,
 Ovde pusti plačuć mene
 Dospit žitak ovi milo
 Od bolesti od sarčene.

Ć.:

Kako lažnu pamet, znaš, plač
 Kaže, sam znaš, gospodine,
 Zašto cviliš i plačeš tač
 Rad ljubavi, do istine.

80 Vazmi, Kurta i Alia,
 Milostivo nju nosite,
 Stav'mo u darvo ča mož' pria,
 Pomoć vam ću ja, vidite.

Mur.:

Nu, mirno nju ponesite,
 Hodi lako sfaki od vas!

Kur.:

Vi rukami ne kretjite,
 Ne puščajte toko na nas!

Ć.:

Hod' za nami, gospodine,
 Nemoj se ti već kasniti!

Mur.:

Nebog Murat, do istine,
 Ja ti hoću vavik biti.
 Ko će nigda virovati
 Da sam ujat od ujata,
 Da ću vavik vezan stati,
 Smart mi dajuć, joh, Ruža ta!
 Ovo, Ružo, grem za tobom
 Kud greš martva, mâ tužice.
 Nigda vladat neću sobom,
 Gospoja mi bić', Ružice.

GOVOR ČETVARTI

Cvitko sam:

Čuju zvonit ovd' okolo Ružino ime,
Ko ga zove i zgovara, ne znam sasfime.
Ovo gledam sfud okolo, nikogare ni,
Al me uho ovde vara, al mi se čini.

- 81 Al je duša ostavila sfojega kipa
Ter je doli s neba prišla, blažen' i lipa,
Ter mi kaže sfoje ime rekši: Ča činiš,
Hodi samnom, htil mi s' dobra, ča se već liniš!
Ako li si ti, Ružice, skaži se meni,
U kem s' stan'ju, da grem s tobom,⁵⁰ Ružo, po sfe dni.
Stani s krili pozlatjeni ter s vedrin zrakon
Razveseli⁵¹ jur dušu moju, ka je s oblakom;
Nek izidu van ufan'ja tvojega kipa,
Da dam sfarhu mój bolesti, Ružice lipa.
Pobiže mi već glas lipi s kim sad govorim,
Listo tlapim ja sam sobom i sebe morim.
Ništo grabi moju misal, d' ovo mislim prem
D' idem doli na kraj mora, ovo doli grem.
Ufam doli barže najti uzrok mojih tug,
Ali živit, ali umrit, zvati éu t' se drug.

GOVOR PETI

Žuva i Bogdan.

Žu.:

Ter, Bogdane, odluku ti
Biš učinil već umriti?
Na zemaljskom twardom krilu
Htiše pustit dušu milu.
Misal je ta, Bogdane, ka
Smušenija ljubljenika
Nie umrit igrati se,
Ne nahodi stvar twardja se.

- 82 I prem da ju narav daje,
Narav naša znamo ta je,
Da nas uči sfih šéititi
Smartne sile dol' na sfiti,
Dočim dojde najzadnji dan,
Ki j' iz neba nam zapisan.
Kripost oni kaže malu,
Ki ne biži tuj smart zalu,

Ufan'je ima od blaženstva,
Moj Bogdane, taj duša tva,
Kad ne haješ sfarhu smarti,
Ka ée život tvoj zatarti.
Život je stvar lipa i draga
Varh sfakoga na sfit blaga,
Zač nam život Bog zgor⁵² daje,
Kad g' izgubiš već nestaje.
Ti ga tolič vazet diše
I ubit se sam hotiše,
Otvor' oči na tu odluku,
Promin', promin' misal taku!

Bog.:

Tko ne ufa imat pomoć,
Smart je njemu sanak ob noć;
Tko znoji sfej tuglivi pot,
Omarzne mu ovi život.

U bolesti jer ga hrani,
 Nima ko ga toga obrani,
 Smart odnosi bolest sfaku,
 Želim vele ja smart taku.

83 Ne ostavljaš žive jak dom,
 Moja sestre, ti dušom tvom,
 Nego kako gostilnicu
 I kakono službenicu.
 Zaimlje nam život narav,
 Kad ga hoće ne znaš uprav.
 Ne umireš ako danas,
 Barzo ć' umrit, toj sama znaš.
 Čekajući smart učinit
 Tko veselo može živit?
 Dakle, nemoj ti šćititi
 Meni u boli, joh, umriti.
 Neka život dospije moj,
 Kada dospi ufan'je toj.

Žu.:

Smart da bi udilj dohodila
 Kad je zvana njeje sila,
 Strahom bi ju oni zvali,
 A s jaukom dočekali;
 Prišom bi od nje sfi bižali,
 S tresom, s plačem prizivali.
 Nu, Bogdane, smart želiš ti
 Za iziti iz bolesti,
 Znaš, tkono mre prez ufan'ja,
 Zlo sfaršuje, malo dim ja.
 Velika je zla početak,
 Viruj mi toj, taj dospitak.
 Zač, dakle, tu sfarhu želiš
 Prez ufan'ja, kako veliš?

84 Čekaj s neba ti odluku,
 Zapisaše t' na tvoj dan ku.
 Živi, živi tvoj lip kip taj,
 Budi sarca tvarda, ufaj,
 Jere nie zla prez ufan'ja,
 Za oblaci pak sunce sja.
 Uztarpljen'je sfe dobije,
 U velicih tugah ki je.
 Vrime grize žalost sfaku,
 I tvoju će, ti imaš ku.

Bog.:

U bolesti u ovakoj
 Živ u tmimi ja dubokoj,

Napunjena sfega zla put
 Umirući neću toj čut.
 U kraljevstvu od bolesti
 Ni tej boli, čuješ li ti.

Žu.:

Bogdane moj, hiniš u tom,
 Ne hod', sinko, takin putom.
 Na sem sfitu zla prohode,
 Da, iz pakla ne izhode.
 Viruj meni ti starici,
 Istine su ove riči.
 Dar/ž'/ se, sinko, sfitu moga,
 Ča t' govorih sliš' ovoga.

Bog.:

Stane, twardost, ku vidiš ti,
 Činit će te, znaj, umriti.

Žu.:

Twardost Stanke, ku slišaš ti,
 Činit će te, znaj, živiti.

85 Sarce obarni h drugoj ženi,
 Sfe će t' toj projt, viruj meni.
 Kadgodu to učiniš ti,
 Vidit će se nju kajati.

Bog.:

Volim twardu nju sliditi,
 Neg od inih ljubljen biti.

Žu.:

Umri, dakle, oskorežan,
 Sfitujuć se pametju san.
 Visoka će t' slava biti
 Tako umrit ovd' na sfiti,
 Kada reku: Ribar Bogdan,
 U sfem kipu, znaj, naredan,
 Služeć Stanku neharnicu,
 Sfoju dragu ljubovnicu,
 Protif njemu hti tvarda bit,
 Zato hoti sebe ubit.

Bog.:

Twardost Stanke i neljubav
 Čine me mrit, toj znaj uprav,
 I imat ću slavu velu
 Toko u gradu, toko u selu,
 Pri kih znaju ča je ljubav,
 Koji ljube sfej ne pristav',

I ljubeći ne ufaju,
 Tako život sfoj skončaju.
 Da, hfala ti, Žuve moja,
 Da od tebe ti dostoja
 Moja mladost. Bolest ja ću,
 Smart ja dospit, toj rec' da ću.
 86 Videć uzrok smarti moje
 Rec' joj sfarhu, ku smart
 broje.
 Od mojega od života
 Toj učini nje lipota.
 Žu.:
 Sliš', Bogdane, ne hod' tamo,
 Dvi riči ću t' reći samo.
 Bog.:
 Ojmeh, ča ćeš, barže kaješ
 Da ću umrit, ter bolna jes'.
 Žu.:
 Hoću d' umreš ne kako mniš,
 Ni smartju onom kojom sciniš;
 Hoću d' umreš smartju, znaš ti,
 Ka ti opet život vrati.
 Bog.:
 Ne rugaj se, Žuve draga,
 Pomanjka je meni snaga.
 Pust' mi želju izpuniti,
 Koju imam ja, umriti.
 Žu.:
 Nisam tako sarca tvarda,
 Da te pustim umrit sada,
 Milosardje jer imam ja
 Od tvojega gorka stan'ja.
 Hotij mene ti slišati,
 Ja ti hoću pomoć dati.
 Tribuje ti sminu biti
 I sram na stran tuj odniti.
 Jere strašan čovik sfudi
 Kasno ima čano žudi.
 Danaska ti ja običan,
 Ako budeš, brate, sminan,
 87 Da će t' pasti Stanca u ruke,
 Viruj meni, a prez muke.
 Bog.:
 Obećaješ sfakojako
 Da će od Stanke biti tako?

Ako listo budu sminan,
 Da će toj bit u ovi dan?
 Žu.:
 Čuješ li se činit ovo?
 Bog.:
 Hoće l' ona hotiti toj?
 Žu.:
 Hoće l' ona, ti ne pitaj,
 Barž' da hoće, ne išči taj.
 Bog.:
 Toj u sumlju kladeš meni,
 U tomu mi dragosti nī.
 Žu.:
 Malo s' kušal take riči:
 Ča t' srića dā, ne odmići!
 Ne gubi se, prem da obraz
 Kaže, da će t' dati poraz.
 Prem biguča da t' se kaže,
 Viruj meni, timen laže.
 Ona biži, ali želi
 Ujata bit, znaj. Veseli!
 Učin' smino sarce tvoje,
 Srićno će bit, smino ko je.
 Garli sriću kad prohodi,
 Jer u ritko toj dohodi!
 Bog.:
 Tvarda ti je taj odluka.
 Nima sminost moja ruka,
 Mutne jer da oči ukaže,
 Oči, sarca ki su straže,
 88 Udilj ću se izgubiti,
 To mi će smart žešća biti.
 Žu.:
 Dobro za te, da želeći
 U krilcu k nje martav leći,
 I znat ć' ona, pritvardica,
 Tega s' uzrok da nje lica.
 Bog.:
 Pridobiven veće jesan
 I od tvojih riči vezan,
 I ako me ljubiš, stvori
 Neka samnom progovori.
 S njeje riči ja ću poznat,
 Vesel'je nje hoću l' imat.

Žu.:
Kada žudiš s njom govorit,
Grem udilj'je tuj rič stvorit.
Ona od mene išće lika
Od novega ljubljenika.

Bog.:
Ajme, ča mi govoriš toj?
Dakle, drugi pridrag je njoj!
Ti od mene rugo činiš
I mê plače nič ne sciniš.

Žu.:
Najp/r/i sliši, pak se tuži!
Stanka inih ljubi i družī
Ribara, a ne od ovuda,
Pastarc koga dvori sfuda
I vaze ga u sfe stane
Iz Puljiške on je strane,

I u kući s njime stoji,
Ne ljubi ju u isto koji.
89 Toj znam, zač sam govorila,
Od nje strane tot hodila.
Stavit ću nju u n' ufan'je,
Ista, viruj, rič da ta je.
I videć se nagarjena
I od njega još hujena,
Ognjena se je ljubovnica
Učinila taj divica.
Do časa čin' da t' ovd' najdu,
Kad otuda ja izajdu.

Bog.:
Ča govoriš sfe ću učinit,
Rad mene se ne htij linit,
Milostivo ja ću dilo
Tebi skazat, moja vilo.⁵³

90

ČIN TRETI GOVOR PARVI

Bogdan sam:
Lipo premalitje, slatko stan'je lita,
Ureha ovo je godišća i sfitā,
Ti cvitje i ljubav na sfitu podaješ,
Utišat sarca uprav smutjena ne staješ.
Vratja se veselit opeta ovi sfit
I polja zelenit kad god ti hoćeš prit.
Travu cvitjem resiš, a goru zeleni,
Tužna, joh, ne vidiš promine u meni.
Suh sam od ufan'/j/a, zimna Stanke ljubav,
Ufan'ja nimam ja, u zimi Stanka stav'.
Nit želju promini, smart mene želeći,
U ovom stan'ju ni promine, boleći
Po valih od mora, velekrat gledajuć
Dupine od zgora vidih se celijuć;
Ljubeć se i priljubeć po gorah pripivat,
U ljubavi stojeć, ptičice uživat.
Divjaci po gorah ljube se humiljene
I riibe po vodah. Stanka neće mene,
Ni u parsih njeje čuje stril ognjeni,
Da, u nje sarcu je twardost protiv meni.
91 Ako, joh, ufan'je mene ne privari
Prominit ću stan'je, ako budu stvari

Kako Žuva reče. Vidit ću mirno ja
 Da mi sunce izteče pravo i da prosja.
 Vidit ću Božicu ovde od lipote
 Ustavit nožicu, ne bižeći tote,
 Slišajuć riči me, oholicu onu
 Humiljenu s time, goroku sarcu momu,
 I u me upriti očiju sunašce,
 Kimi ću uzkrisiti humarlo sardašce.
 Da nu, me pomoz, Božice od ljubavi,
 Božice meu Bozi, nu, me ne ostavi.
 Učini jazik moj prostan tokoj sminan,
 Molim te ja ovoj, sluga tvoj priviran,
 Da mogu odkriti Stanki me mučen'je
 I nju humiliti moje govoren'je.
 Ti imaš imat var od stvari ribarskih,
 Ti buduć morski dar, častjena si od sfih.
 Krunu ću ti viti na godišće jednom
 I tebe slaviti d' imaš var nadamnom.
 Da, Žuve ne vidim ni uzrok me muke,
 Rad toga ovo blidim, lomeć parste i ruke.
 Al se ruga samnom, al sam kasno doša,
 Ter se j' dilila s njom? Zlo ti sam, joh, pošā!

92

GOVOR DRUGI

Stana, Žuva i Bogdan.

Stana:

Tako li se Cvitko odmeće,
 Tako l' za me, joh, ne haje,
 Smartnu ranu ner mi daje,
 Milost skazat jer mi neće.

Žu.:

Ne govoru laži ti ja,
 Neg od njega čula ča sam,
 Ča mi ust'ma on reče sam
 I ča meni ne zataja.

Bog.:

Blažena t' je ova vkoba
 I veselo sagledan'je;
 Je l' na zemlji moje stan'je,
 Al na nebu, radi Boga.
 Uisto sam na nebu ja!
 Nima zemlja ovih lipot,
 Angelski je oni život,
 Obraz ono suncem joj sja.

St.:

Gdi ga, Žuve, jesi našla,
 Kako si s njen govorila?

Žu.:

Na kraj mora ja vidila
 I tot ga sam tolič našla
 Gdi plaćući sagledaše
 Slane vale putujuć, i
 Sunašce ke strilajuć
 Zlate zrake odavaše.

93 Činjaše se da pitaše
 U njih dragost izgubljenju,
 Bolan steći on u sfemu,
 Vele plačan tote staše.
 Približih se tote k njemu,
 Otvorih mu želje tvoje,
 Slatko rekoh njemu koje,
 Govoreći sfej o temu.

83

Sdružujući riči moje
S blidim lišcem i s uzdahom
Slišaše me kako strahom,
Odgovor mi da tokoje:
Nu se k Stani, ženo, vrati,
Rec', ni za nju rojen Cvitan,
Neg za brata da jo/j/ san dan,
I tako ću s njome stati.
Inamo sam sarce obarnu',
Ku mi nebo u sriću dâ,
Ku uzdišuć plaću sada,
Inamo udilj hod sfoj svarnu.

St.:

Odgonit me mož' od tebe,
Cvitko tvardi i prikrti,
Da, nećeš me uzdvignuti
Da skončavan sama sebe.
Ljubeć tebe, sarce moje,
Prem da hudi zlo vijena,
Od mene ć' bit naslijena,
Tiraj mene lišce tvoje.

94 Zapovidat dočim duh moj
Bude ov kip plačan toko,
Dočim gledat moje oko,
Slišat moje uho tokoj.

Pak spomena još ako je
Od kad s' umre od drazih nam,
Ljubit ga ću i tada znam
I spominat ja tokoje.

Bog.:

Al mi se sni, ali gledan?
Ako ja spim, čin', ljubavi,
Da od sna već ne ozdravi
Ni probudi s' ovi moj san.

Žu.:

Dakle ćeš ti nasliditi
Ljubljenika, biži ki te?
Onoga, ki ne ljubi te,
Hoćeš, Stanka, ti ljubiti.
To t' je uzrok od nečasti
I od tuge i bolesti.
Ljubi, ljubi, ma Stane, ti
Ko te ljubi, znaš li to ti!
Bogdan tebe barž' ne ljubi,
Koji tolič ovd' ležaše

I rad tebe umiraše
I sfoj život s tebe gubi?

St.:

Bolje bi mu grih sfoj poznat,
Inih ljubav naslidujuć,
Od mene, znaj, jer tugujuć
Pomoć nigda neće imat.

95 Ne utiših tolič ga ja
Običući da ćeš htiti
S njim dojt malo govoriti,
Otiša bi duh mu van tja.
Ako mu si obećala
Poj' mu nastoj, Žuve ma, ti.
Ja ga neću, znaj, slišiti,
Tako s' ovde ne propala!

Žu.:

Reću t', zmaja da s' s Mosora,
Da s' morski pas sridu mora,
Ljutja ner trik, leteć zgora,
I od pakla da si gora.

Laživu me, da, učini,
Ča san t' ovo govorila,
Moja Stane draga i mila,
Dobro ovo ti procini.

St.:

Ne haju se, ča govoriš.
Od mene ćeš milost imat,
Pomoć ti ćeš meni podat,
Prem da ričju mene moriš.
Ni ćeš reći da je twardost,
Ča siluje ljubav mene,
Za Cvitko/m/ mi sarce vene,
Za kim sahne moja mladost.

Bog.:

Još me nisu očutile,
Ne znam one ča govore,
Znam da, ajmeh, mene more
One riči njihe mile.

Žu.:

96 Ter toj trudi mi dostoje,
Koje podnih moreć sebe,
To je platja mâ od tebe,
Neharnice snage moje.
Kakogodi meni činiš,
Tako ću se tebi kazat,

N' ufaj pomoć da ti ću dat,
Scinjena ć' bit, kako sciniš
U tvih mukah, niti ufaj
Naslajen'je da ti ću dat,
Nego tvarda s tobom sfej stat,
Neharnosti platja ti taj.
Gredem ovo ja inamo,
Pritvardice, tot ostani,
Neharnice, martva ostani,
Jer dostojiš toga samo!

Bog.:

Žuva, pari da grede tja,
Ajmeh meni, ča će biti!

St.:

Stani, Žuve! Nu, sarditi
Ne hotij se, draga moja.
Jer ti jednu rič rekoh, vim
Udilj se hti žalostiti.
Nu, hoću ga ja slišiti
Da s prigodom s njim besidim.

Žu.:

Ku prigodu toj ti sudiš?

St.:

Opet s Cvitkom da govoriš,
Humiljena da ga stvoriš,
Za me se toj da potrudiš?

Žu.:

Obećiju t' toj stvoriti.

Bog.:

Žuva me je jur vidila.
Lipa ti je Stanka mila.
Ne smin se njen približiti.
Žuva meni glavom maše,
Ne bih ju rad rasarditi,
Da, grem jim se jur odkriti.
Poj' tja od mene, tužni straše!

Žu.:

Da, ovo prem Bogdan gre, znaj!
Gren mu dobar glas poniti,
Da ga hoćeš ti slišiti.
Da nu, se mnom ne narugaj!

Sta.:

Aj, zla srićo, ča s' dobila
Sad ga ovde k nam dovesti?

Bog.:

Žuve, barzo meni rec' ti,
Kê mi glase jes' donila?

Žu.:

Nosim život, jer slišiti
Tebe hoće draga Stanka.
Od sarca sram odnes' vanka,
Moći ću ja sada iti.

Bog.:

Ajmeh, Stane, dušo moja,
Ako gredem smino h tebi,
Scinila, joh, da me ne bi
Za prezočna lipost tvoja.
Ja s tobom grem besiditi,
Jer ne sciniš moju viru,
Nit se haješ da umiru,
Zač to ide za viditi.
98 Ja hotiah sebe ubiti,
Zlohtin'je tve toj videći,
Lipost tvoju da doseći
Ne daš, Stane, ajmeh si ti.
Ne da meni Žuva umriti,
Da, hti u tom ugoditi,
S tobom da ću govoriti,
I ljubav mû sfu praviti.
Hfala joj bud' vela za toj,
Da, već tebi zahfaljuju,
Smilila jes' jere čuju,
Da ć' slišiti tužni glas moj.
Nu, ljubavi, ja te molim
Lipo, Stanke da smiljen'je
Utiši, joh, mē cviljen'je
I nemilost da ne bolim.
Neka ljubav mu uživa,
Dospije me već moriti
I ne da mi već boliti,
Prid mnom da se ne sakriva.
Sliš', u kratko ja ću t' riti:
Neću t' povit ljubim da te
I da toko haju za te,
Jer s' to mogla ti slišiti
I tisućkrat vidit tokoj,
Na biligu moga obraza
I jazika ki ti skaza
Mogla jesi viditi toj.

- 99 Ako zemlja, nebo i more
 Nie toko urešeno,
 Lipotom ti kako, ženo,
 Da si došla mni se zgore.
 Zemlja cvitjem jer se diči,
 Nebo zrakom, more blagom,
 Žutom kosom i pridragom
 Dobiti su sfi kolicu.
- U tvem kipu kô je blago,
 U očiju ka' je sfitlost,
 U obrazu cvitja lipost,
 Već ner vas sfit, toj mi je
 drago.
- Reću, sfitu sfe liposti
 S tebe kripost da imaju,
 Zvizde zraku s tebe daju,
 A ne s sunca, znaj, sfitlosti.
- S tebe vedri dan dohodi,
 Jere sfiti jak sunašce,
 Užegla si mē sardašce,
 Tvoja sfitlost ne odhodi.
- Ti nam more tiho činiš,
 Jako vitre ti tiraš tja,
 Humiljen sam s tebe i ja,
 Zač to, Stane, ne prociniš?
- Ča valjaju tej kriposti,
 Da tač lipo sfitu u sebi,
 Drugu naša tač da ne bi,⁵⁴
 A da u tebi ni milosti.
- 100 To je oblak tve liposti,
 Koji sfitlost tvu pokrije;
 Čin' da s' oblak taj odkrije,
 Da se vide tve liposti.
- Razvedri već toj tve čelo,
 Skaži dugu od milosti,
 Nebeski luk od liposti,
 Pogledaj me jur veselo.
- Plati time ljubav moju,
 Malu platu daješ ti kâ,
 Da tim platjaš meni sfaka,
 Ča za trude me dostoju.⁵⁵
- Ne gledaj ti da sam ribar,
 Ribar ti je otac bio,
 Častan je vik, znaj, živio,
 Tako od mene biti će t' stvar.
- Nisam ubog, mniš ti kako,
 Ni toliko od ništare,
 Od tarsti ti znaš ribare,
 Zločest nisam, viruj, tako.
- Niti špare, ni dugnjače,
 Niti male ribe lovim;
 Gdi god ribu okom mim vim,
 S mojih s' osti ne izmače.
- Gdi god cipla kad god vidim,
 Al zubatca, al lubina,
 To je moja, znaj, lovina,
 Tuj s ostima ja naslidim.
- 101 Obnoć barzo napunim brod,
 Kad mi lipo navaža tko,
 Ribu é' ubit, vozi /l'/ jako,
 Biži /l'/ riba barzo i hod'.
- Mriže imam sfakojake,
 Lovim ribe sfake varsti,
 Ne lovim ja ribu tarsti,
 Nego ribe vele i jake.
- Za sardele imam mriže,
 Komas tokoj lpi imam,
 Grem ga metat kad godi sam,
 Tisuć sežnji ki dosiže.
- Aj, lipa ti zubatca ujah
 Kad nas sudac posla lovit,
 Na dan u ki hti se rodit,
 Tuj najlplju ribu ujah.
- Najveće me hfaljahu tad,
 Kada⁵⁶ ujah ja dupina,
 A u mriže lipa čina,
 Koji žive ovo do sad.
- Ja sam njega odhranio,
 Sad po moru dicu nosi,
 Po moru se on ponosi,
 Kako da bi konjic bio.
- Opet h kraju on dohodi,
 Onoga ću t' darovati,
 Ako ga htit ti priati.
 Hoć ga vidit, h kraju hodi.
- 102 Imam biser ki ću t' dati,
 U sasurkah koji skupih,
 Kuralje ti da tokoj kupih,
 Sfe ću ti toj darovati.
- Ako ćeš dojt milostiva
 Protiv⁵⁷ meni ljubljeniku,

Narehu ću t' dati ja, ku
Viška žena ne uživa.
Ako službu mŭ neć' čuti,
Reci meni, nu, govori,
Jur me sasfim ne umori
I daj meni pravu smart ti.
Daj, počasti ti smart moju
Suzom tvojom, tad ću biti
Ja blaženi, znaj, na sviti
I umrit ću u pokoju.

Sta.:

Visoko t' se penje jazik
Podajući hfale meni,
Pristojeno ča meni ni,
Ne dostoji toga čovik.
Sud je, viruj, meni pravi,
Da tko lažuć hfali koga,
Psuje njega on istoga,
Nedostojna ko god slavi.
S razlogon se bolit ja ću
Od krivine, ku mi činiš,
Jer me kako ludu sciniš,
Tebe mućeć dobit da ću;

103 I mućeću skazat tebi,
Da t' od griha milost imam,
Da me ljubiš, kako diš sam,
Pravo rekai to ti ne bi.
Pravo bi s mnom govorila,
Ne bi lažne hfale dava,
Ni tej dare obećava,
Pravu ljubav bi nosila.
Ti me išćeš potegnuti,
Jak tamnjuru na tvu volju,
Nu, pomišljaj, učin' bolju
Tako mene ne ljubiti.
Gniv se može pri' znati toj,
Nego ljubav. Dakle, odtiraj
Od tebe se gniv, brate, taj
Koji zoveš ti nepokoj.
Niti rič'mi mene muti,
Za te nisam ja rojena,
Ni ću od tebe bit ljubljena,
Jes' čuo rič, rekoh ku ti?
Rekla sam ti, toj ljubaf ni.
Veće me si razumio,
Ništa je ča s' govorio.
Neg, Bogdane, zbogon ostan'!

Bogdan sam:

Još živem i dišem, još čuju hladiti
Vitar, s koga uzdišem ljuveno na sfiti,
Vidivši zlu volju i nemilost tokoj,
Timi život kolju. Neljubav je nje toj.
Čemu se kaznim već? Ne ubijem ča se?
U ovih tugah steć', najdu martav da se.
Nje zapovid ako jest da plaćno živu,
Život mi je lako, njoj ja da ne skrivu.
Hoće da živu ja nekazan do vika,
Plaća i skončan'ja sfakoga prilika.
Dokle ću umriti slatka t' bi bila smart,
I onda se ubit i ovi život start.
Kad bih toko voljan, ne bih nje glas gorki
Sliša, joh, nevoljan, ovo me kolje ki.
Aj, Žuve, ka ne da meni se ubiti,
Neg' me čini sada s njome govoriti,
Sad mi zabranit neć', smart samu dat sebi,
Neć' govoriti već, ubil da si ne bi.

Za ne nadati se bolesti još većoj,
 Grem veće ubiti se, martav se varć tokoj.
 Na smart, na smart tes'te barzo, noge moje,
 Hod'te već, ne lež'te, volja ma ovo je:
 Na visoke⁸⁸ stine gdigod se penjite,
 Hod'te niz Sračine, doli se varžite,
 105 Neka se životom ma bolest dospije!
 Ne misli već o tom, smart, znaj, draga mi je.

GOVOR ČETVARTI

Žuva sama:

<p>Niti vidim gdi Bogdana, Niti Stanke. Barzi t' biše Od ovdā diliti se, Ča god mu je rekla Stana. Ja sam barzīm hodom došla, Kako leteć, njih sad ojdoh I pri' nego s kraja dojdoh (Ter znam barzo da sam prišla). Ovde jih već ne nahodim, Rad ti bih ja znati toj, Ča se zgodi njemu i njoj, Mišljena ja zatoj hodim. Barzo njihō jer diljen'je Strahu mene čini imati I mišljenu vele stati, Plačan gdi god Bogdan da je. I da skazno kō zgojen'je Njemu se je suprotilo, Jer znam Stanke ja nemilo I neljubno govoren'je. 106 Znam neboga ljubljenika, Strah, sram i čast kŭ joj nosi, Rič njegov/u/ ne podnosi, Buduć meni daleče ka. O sebe ga j' izagnala S tarpkom ričju prez ufan'ja,</p>	<p>Žalostan on s toga stan'ja, Ričju mu je smart podala. Mnječ da se njim i ja rugam, Od nje se je htīl diliti I samoga sebe ubiti, Za dat sfarhu sfojīm tugam. Kako malo razumna ja Bila jesam njihō ostavit Onde samih, ter se dilit. Bit mu će toj do skončan'ja. Imah ovde ja ostati, Strahljivomu pomoć dati, Meu njimi lipo stati Za Bogdana pomagati. Da, komu bi došlo u misal Barzo njihō toj diljen'je, Kō mi j' uzrok da bolno je Sarce moje, da j' otišal. Grem prez stan'ja njih izkati K moru, gorom, poljem, luzi', Ne počīnuć ja u tuzi, Ni ću manje smina stati, 107 Dokle ne vim ča se sgodi, Da se tako razbignuše, Ča meu njimi govoriše, Kako dilo toj prohodi.</p>
--	---

GOVOR PETI

Stana sama:

Žestoka ljubavi, od kud je sladi dat,
 Da m' u želju stavi, da veće nemoj stat.
 D' ovo slidim Cvitka; biži njega lipost
 Već nego zvir noćna ka suncem u tuj sfitlost.

Mene slidi Bogdan. Ja njega ne ljubim,
 Već ga bižim, toj vim, nego mriže lubin.
 Zač protifna dila hraniš u slugah tvih?
 Toj se zove sila ne pravda, znam, od sfih,
 Zač sarca ne goriš jednako slug tvojih?
 Jedinstvo ne tvoriš, kako je prav u sfih,
 Ali ti je drago slišat, ko t' služi gdi plače,
 I gorko uzdisat, bolno zemlju tlače,
 Da nima tihosti, tko čast tebi daje,
 Nego u žalosti da se sfej skončaje.
 Ne znaš, gospodinu da toj grubo stoji,
 Tko časti u istinu, virno služi koji,
 Kazati se tarpku i protivan njemu.
 Promin' misal taku, jer si kriv u tomu.
 Čini da me Cvitko ljubi kako Bogdan,
 Učini pravdu tko pitat ju noć i dan.

108

GOVOR ŠESTI

Cvitko i Stana.

Cvi.:

Duše, ke se sfud skitajte,
 Vaše grebe ne znajući,
 Simo tamo ner plitate,
 Nigdir mira nimajući,
 Plačna i bolna vi vazmite
 H družbi vašoj, jaoh, mene,
 Stan'ja nimam, toj vidite,
 U tugah mi sarce vene.
 Ne manje se skitajući
 I tukući i boleći,
 Nego to vi tugujuć,
 Ne mog' boli, joh, izreći.

Sta.:

Ovo Cvitko gre od ovud,
 Ki smart meni daje i život,
 Razmišljajuć bis njegov sfud
 Tokoj lipost varh sfih lipot.
 Sada jazik pomozi moj,
 Bože ki si od ljubavi,
 Čin' da stvori ov jazik moj
 Cvitko užeže žestoko se
 I da ljubi mene tokoj.

109

Cv.:

Aj, žalostno suprotljen'je
 Rič'mi mi će tugu dati
 Tokoj žalost i cviljen'je.
 Neću ovde čić nje stati.

St.:

Ne obartaj noge tvoje
 Na inu stran, dragi Cvitko,
 Jer te vide oči moje,
 Obraz sunce sfitit kako.
 Ter ako ćeš ti suditi
 Moju sminost, joh, bižeći,
 Jer te nimah ja viditi,
 Nie toj put, ja ću t' reći.
 Stani, na me oko sfarni,
 Tisuća stril njimi meći,
 Parsi moje ter izrani,
 Osfetu tu hotij žeći.

Cv.:

Ča ć' od mene, nu, ča pitaš,
 Ni l' ti Žuva lipo rekla,
 Ludo da se zamnom skitaš
 I da s' sminost toku stekla.

- Ovo ti ću ja sam riti,
 Da mi ljubav toj ne dade
 Da te mogu ja ljubiti;
 Sfe ću t' isto riti sade.
 Nego hoće još da ljubim
 Plaćuć lipost izgubljenju,
 Tako ovo vrime gubim,
 Čula s' misal mû ljubljenu.
- 110 Dakle, pristan' već me morit,
 Za/č/ ću ostavit vaše kuće
 I ovi Vis, toj ću stvorit
 Vele barzo tokoj vruće.
- St.:
- Ka mi e korist da slišila
 Od Žu/v/e san tve nehtin'je,
 I od tebe da vidila
 Ja sam sada nesmilin'je,
 Ako ljubav zapovida
 Tebi da zla hoćeš meni,
 A meni di, da prez vida
 Ljubin obraz tvoji sunčeni.
- Cv.:
- Prem, kada se ljubav rodi
 A u parsih ljubljenika,
 Kako kljica zemlje izhodi,
 Premalitjem izreste ka.
 Prez truda ju izkorenit
 Sfaki čovik može udilj,
 Novu ljubav tuju odnit
 Kako kljicu, al jedam cmilj.
 Zaran 'skoren' ljubav tvoju,
 Pri' neg reste s ščetom tvojom,
 Barzo možeš izet broju,
 A ne vridit rane kojom.
- St.:
- Prem da u gnizdu sarca moga
 Sad se rodi ljubav, kû diš,
 Gospoduje on od koga,
 Jer desnicu ima jaku.
- 111 I prostra je žile sfoje
 Duboko tja u parsu moje
 Kakono dub žile svoje
 Tja u zemlji kad pokoje.
 Ako ć' otud izkorenit
 Ljubav koju ja ti nosim,
- Tribuje mi sarce izranit
 I život moj da pokosim.
- Cv.:
- Mučno nie ništare nam
 Ča u volji našoj stoji,
 Zač reć hoću u sebi sam,
 Učinjeno toj se broji.
- St.:
- Ni pomoći u volji toj,
 Kada nie toj volji moć;
 Jer ne mogu hotec ovoj,
 Neću moguć ja tu pomoć.
 Ljubav moja jere neće,
 Niti mogu prem da hoću,
 Neg da ljubim tebe veće,
 Prem da umrit ja ljubeć ću.
- Cv.:
- Nu, iztiraj 's sarca tvoga
 Prez voća taj plam ognjeni,
 Ne tuguj već, radi Boga,
 Zač toj činit razumno⁵⁹ ni.
- St.:
- Pri' ću dušu moć izagnat,
 Nego oganj, ki me gori,
 Prez života pri' ću ostat,
 Neg t' ostavit, ki me umori.
- 112 Cv.:
- Tako li si zlu tvem rada?
 Da, ako te mi razlozi
 N' odvargoše, ke t' dim sada
 I ke t' rekoh jesu mnozi,
 Nu, tebe, daj, stvar odvarni,
 Glas tvoji i čast da zahraniš
 Pomisli toj ter s' obarni,
 Suproč sfakom da toj braniš.
- St.:
- Dakle, ljubav čast oskvarni!
- Cv.:
- Ljubav kada je nepravedna.
- St.:
- Ako moja pravedna ni,
 Ka će ljubav biti takmena?

Cv.:

Tko od dva sarca jedno čini?

St.:

Nu, sjedini sarce tvoje,
Pravu ljubav ter učini.

Cv.:

Ne samo toj ljubav broje,
Ine uzle oganj čini,
Vežu ljubav gore tokoj.

St.:

Žene, znadem u isto ni,
Da već gori ner ja, znam toj!

Cv.:

Ti si slipa tere tlapiš,
Istinu ti ja govorim.

St.:

Tvoje oči, ako ne spiš,
Čine ovo da se morim.

Cv.:

Ča ne možeš, ti silom hoć'
Od mene imat nikadare!

St.:

Molim, da mi dadeš pomoć,
Silom neću take dare.

113

Cv.:

Ja sam ine, tvoj ne mog' bit.

St.:

Ako s' inih, tvoju me broj.

Cv.:

Jak sestru ja te ljubit.

St.:

Ljubljenicu ljubi me moj.

Cv.:

Jur poznaju tvoju smamnost.

St.:

Nu, odnesi tvu neljubav
I toliku tvoju twardost,
Pri tebi ću umrit ja stav'.

Cv.:

Molim, nemoj nadolagat,
Joh, uzdahom tvim gorućim,
Na sarce mi oganj skladat,
Da žešće se, joh, ne vrućim.
Nemoj plaćem tvime morit
Ni dražiti plač moj ljuti,
Jer ćeš činit oko stvorit
Niz lišč' od suz' toki puti.

St.:

Ne htij, molim, ti zla htiti
Ko te ljubi, ko t' se klan'ja,
Biguč, nemoj samnom biti,
Verna ti sam, viruj mi, ja.

Cv.:

Tvarda moja, joh, nesrića
Bižin hoće da od tebe,
Ter da hodim one cića,
Kû najti mi sarce zebe.

St.:

Ako ne mož' lipost najti
Kuju išćeš, vazmi mene;
Za prominu nje, kû diš ti,
Napas' zrake tve sunčane.

114

Cv.:

Ljubav neće tej promine
Za onu kû sam izgubio.

St.:

Dakle, nećeš ljubit mene!
Još se nisi pridobio,
Ter s' odluku učinio
Pustit mene tako umriti.
Ajmeh, nis' li procinio
Neharnikom da ć' zvan biti?

Cv.:

Tere si ti odlučila
Ne pustit me s mirom stati!
Marska jesu taka dila
Pri sfakomu, toj znadeš ti.

St.:

Ako mi neć' život podat,
A t' mi daj smart, drag mi ć'
biti,

Rukom tvojom htij mi ju dat,
Života mi ć' Parke biti.

Cv.:

Niti mogu život dati,
Niti smart ja mog' učinit,
Nego išćuć grem plakati,
Ovde se već neću linit.

GOVOR SEDMI

Stana sama:

Tvardac se je ovi htio
Od ov/u/da sad diliti,
Mene samu ostaviti,
Milostiv mi on nî bio.

- 115 A ja njemu skazah milost
Kad ležaše martav na pol,
Nevoljnu mu služeć okol,
Zatoj skaza on nemilost.
Toj jest platja neharnika,
Onom, život poda ko mu,
(Budi nauk ov sfakomu!)
Za ča mu mi dasmo lika.
Učinjena kâ je ljubav
Njemu u oca moga kući,
Mene se sad čini tući
I moriti, joh, ne pristav'.
Niti skaza ov milosti,
Jaoh meni, od zla moga,
Jeda ufan'je dâ mi od toga,
Neg u ričih sfe gorkosti.
Udilj mene poče odgonit
I s laživi, joh, razlozi
Ufan'je mē sfe odloži
Ter me poče s tim progonit.
Niti ufam platju imit
Od pravaste mē ljubavi,
Pokaza duh lava pravi,
Sfak ga može lavom scinit.
I sardito kad ga more
Ukaže se milostivo
I komu god dobrostivo,
I tokoj lav sridu gore.

- 116 Ti mi možeš viru učinit,
Da je more toj najbarže,
Koga godir na kraj varže,
Nu, toj, Cvitko, htij procinit.
Da, ti jesi nagal vazda,
Vazda sardit, prez milosti,
Ti života ne oprosti,
Tužnoj meni, martvoj sada.
Tvom milostju možeš hranit
Mene, ka sam u tvoj moći,
Da ne ginu prez pomoći,
Da, nehtin'jem hoć' me ranit.
Drag moj ćačko, zlo si vidi
Kad ovoga neharnika
Vaze u kuću, dav' mu lika.
Al moje zlo ne prividi?
Al ne pozna po obrazu
Tvardo sarce, joh, njegovo,
Mori mene koje ovo,
Nego ocu toj ne kažu.
Ko bi rekal plam ovo je,
Ki će Stanki sarce gorit,
Ki će tvu hćer dragu umorit
I dat joj smart tolikoje.
Ovo je voda magijana,
Kû kroz oči hoće popit
I njemu život i čast dospit
Tva hći lipa i draga, Stana.
- 117 Koliko bi zla htíl njemu
I kada ga, joh, oprosti,
Utopil bi njega tad ti
I neharan bil u sfemu.
Zač znam da ćeš bolest imit,
Kad znat da mrem radi njega,
Da j' on uzrok zla mi sfega
I da će on smart m' učinit.
Da, ča kasnim? Ne tiram zač
Iz tamnice kipa ovoga
Silom dušu, da već toga
Ne uživam, umiruć tač?
Već ča čekam? Ako milost
Umarla je i stinula
U parsih mu, toj sam čula,
Kraljuje ga jer nemilost.
Ter ću živit porugana
Od koga bih imala bit

GOVOR OSMI
Čiesera i Kurta.

Počaćena, i tko ljubiti
Imao bi tebe, Stana.
Ča se bojim? Smartj opijena
Čemu plačem al uzdišem?
Ča mi j'ovo? Jedva dišem!
Sad poznajem da sam žena.
Nu, strahljivo sarce i ruke,
S gvozdzem time ča činite,
Sarditosti al n' imite,
Ne mislite smartne muke?

118 Umri, umri, sarce moje,
Izet će te ove ruke,
Nut, pomisli, iz sfe muke
I žalosti tolikoje.
Smušenica, ča govorim,
Kamo sarce meni nosi?
Od mojih ruk' smart da prosi,
Da se ludo ja umorim.
Sramota će meni biti
Kada reku: Stanka vila
Rad tujina se j' ubila,
Jer ju ne hti on ljubiti;
Neharan ki njoj budući,
Ne scineći nje liposti,
Parsi sfoje hti probosti,
Smušenica, ludujući.
Živiti ću, dakle, ufajuć
Da omehča ki godi dan,
Klapljući mu sfak čas na stan,
Očima ga sfej gledajuć.
I od gorka plača moga
Parsi da mu omehčaju,
Morit kê me ne pristaju,
Uzrok je on od zla moga.
Nie sarce tvardo tako,
Na sfit kê je sfej moljeno,
Da ne čuje plam ljubljeno,
Ni razložit čovik pako.

119 Od ovda stupalj sfarnu,
Odni kad se ovd' od mene,
Za njim mi, joh, sarce vene,
Tribuje za njin da s' obarnu.
Slideć njega znam da venu,
Jeda misal prigovara,
Duši mojoj prošah dara,
Imah sfaku da blaženu.

Ć.:

Kad mi ovu uhitismo
Na kraj mora Puljiškoga,
Tokoj pri njoj mladca onoga,
Strahom leden dojdoh tamo.
Tad se rodi u sarcu momu,
Po kostih sfih da mi projde
Strah, d' u život misal dojde,
A to ti dim u ovomu:
Da će on' lov sfim nam donit
Priveliku, znaj, nesriću,
I boju se, toj vidit ću,
Sfak od nas toj da će podnit.

Kur.:

On' lov na nas tad probudi
Neba sarce, vitra i mora,
Sfe sardita biše stvora,
Činjaše se oblak sfudi.

120 Prem bihomo odrišili
Naša darva, s kraja onoga
U istok hodeć, daržim s toga
Nebo i more tot nas sili,
Jedan dažjem, gradi tokoj,
Drugi val'mi i pinami,
Oni vitri, sardit s nami
Nitkor od njih ne dâ pokoj.
Tisnuše nas po moru tem,
Simo tamo plitajuć,
Život ni smart ne znajuć,
Ni hodeći darva putem.
Jedno darvo s' o kraj razbi,
Drugo dojde ovd' na žalo;
Mneć počinut ovde malo,
Početak nam toj rati bi.
Ovo tvardi naš Gospodin,
Ki mramorne parsi imaše,
kad se ljubav u nj štilaše
Ne hajaše ništa, toj dim.
Sada lipost uhitjena
Gleda čine nje i dila,
Ter oblišta njeje sila
Čini scinit da j' Elena.

- Tot s' u misli njemu bije
 Protiva njoj čast i ljubav,
 Misli o tem sfej ne pristav,
 Oblištvu mu toj ne krije.
- 121 Da, vitezu, ki nastoji
 Na sem sfitu slav' imati,
 Ljubljenikom njemu zvati,
 Viruj mi se, ne pristoji.
 Nima, prosti jer ljubljenik
 On je nje rob, n' ona njemu;
 Sužanj on njoj, znaj, u sfemu,
 I u tomu nima on lik.
 Velika zla jere ljubav
 Čini u parsih ljubljenika,
 Čini nam se snit velika,
 Bižat, strašit sfej ne pristav.
 Nemišljen'je, tokoj nesram,
 Ubožen'je i zlo htin'je,
 Želja i kar, malo humin'je,
 Govoren'je, hojen'je sam.
 Ljubav šalje to t' kroz vrata
 Od očiju k sarcu doli;
 Oni obraz nje oholi
 Tot ga dila kako od zlata.
 Pri' će život on dospiti,
 Nego taj stig odtirati
 I iz sarca sfoga dati,
 Ni oblištvu toj odniti.
 Toti, kako želja njega
 Bada, tako za njim hodi
 S plačem, s ričju njega vodi
 I čini ga slugu sfega.
- 122 Odpor od nje ne nahodi,
 On da gori nič ne haje,
 Neg mu veću tugu daje,
 Jur ga blizu na smart vodi.
 Vele ljubi i boji se,
 Gospoduje toj ljubljen'je
 I kraljuje toj boljen'je,
 Prez ufan'ja da stoji se.
 Jur je zabil sebe sama,
 Priatelje, gusaršćinu,
 Sve viteže i družinu,
 Usahal je kako mama.
 Stari Murat gusaraše,
 Ki mu ojde blago sfoje,
- Ova darva tolikoje
 I junaci njemu ostaše.
 On bolezniv danke vodi,
 A mi ništa ne činimo,
 Nego ovo tampurimo
 I sfaki nas plačuć hodi.
 Gusarovat kad je vrime,
 Sfuđ po moru brode loveć
 I veliko blago vodeć,
 Za počivat pak sasfime,
 Naš gospodin gubi vrime
 Zaludu se, sfej plačući
 Za mal uzrok tugujući,
 Bolim zato ovde s njime.
- 123 Da ja lažu, Bože, podaj,
 Da liš' slave život ide,
 Tako vrime da ne⁶⁰ pride,
 Kô nam poda veliki vaj.
 Zato t' pravljam, Čiesera moj,
 Moju bolest odkrijući,
 Varhu toga tugujući,
 Znaš sfe da je isto ovo.
- Ć.:
- Priatelj sam viran tebi,
 Prosto samnom mož' govorit,
 Sfaku rič mi mož' otvorit,
 Tokoj pravit koko sebi.
 Priatelj je oni pravi,
 Koji se zlu našem boli,
 Za tve dobro Boge moli
 I kriposti tvoje slavi.
 Pomišljajuć take stvari
 Smutjuje se sarce moje
 Želeć slavu, radi koje
 Ovi život smart ne mari.
 Ja se gvozdjem znaš da služim
 Protiv našim odmetnikom,
 Ku dam ranu ne ličnikom,
 Rad toga se i ja tužim.
 Lino ovako život vodeć
 Prez dobitka i prez glasa,
 Viruj meni, sarce odnaša
 Pokraj mora ovda hodeć;
- 124 Ner tribuje mućeć gledat
 Ča Gospodin nam povida

I čagod nam zapovida
To t' tribuje vele predat,
Jer ča jednoč reče, s' leti.
Ni kajen'ja u mučen'ju,
Da, grih bude u rečen'ju
I zamira. A ne mniš ti?

Kur.:

Nosi hvalu, znaj, mučen'je
Kad s' uču/v/a mućeć zlo kô,
I mučen'je, to znaš, sfako
Da nam kaže humiljen'je.

Govor hvalu s' sobom nosi
Čoviku kad život dade,
Rič čovika naprid klade
I dobro mu, znaj, donosi.

Jazik bo je naše blago,
Smart i život ki nosi nan,
Zlohtin, lažan ne hfali znan,
Nesfistim' je zlo reć drago.

I zlореčne tej jazike
Biži kud mož', n' opći s njimi,
Reći e da smo takovi mi,
Da popravljaš s njimi sfake.⁶¹

Priatelju, zato, harni,
Ni već vrime od mučen'ja,
Govori mu, sfitujem ja,
Molbami ga ter obarni,

125 Razumno mu govoreći,
Da ne kaže želstvo ljubeć,
(Niedna stvar ni dobra odveć)
Tihim činom rič tvoreći.

Rec', viteštvo da probudi,
Vavik sfuda dobijući,
Junaški se sfej arvući,
Od nje dobit, rec', ne budi.

Č.:

Nemoćan duh rad ljubavi
Gluh se čini na moljen'je,
Inamo ima jer mišljen'je,
Inud pamet jer zabavi.

Molil ga sam i primolil
Ja većeokrat, a zaludu,
Viruj meni tuj stvar hudu,
Ča govoriš, ja sam molil.

Kur.:

Vrime, toj znaš, kasno leti
Za dobro nam kô doniti,
Slipa mu je pamet, znaš ti,
Kû je opet mučno 'teti.

Pri' se boju da upade
U drugo zlo on kô godi
I da mu se smart još sgodi,
Na toj zlo je doša sade.

Č.:

Saržba će moć toko u njem,
Koko može do sad ljubav,
Oholo ona steć ne pristav',
Čast joj noseć veliku prem.

126

Kur.:

Tač moguć plam i ognjeni
Prosu ljubav po životu,
Mučno saržbu pridobi tu,
Sfej toj, brate, viruj meni.

Č.:

Ako twardost ljubav kosi,
Ako volju ne promini,
Ona / dobro toj procini/
Sfak želje, znaš, odnosi.

Kur.:

Kadgod twardost vazme život
Ljubljenika, ki ne pristaf
Gori, plače u tugah staf,
Pri' ner kosi ljuveni pot.

Č.:

Twardost gasi ljuven plami,
U komu je razlog pravi,
Tko ni živ/i/o u ljubavi
I tko misli hodit s nami.

Kur.:

D', ako ju je izgubio
Riči suze dila kažu,
Take stvari, znaj, ne lažu,
Jes' ga cvilit ti vidio?

Hoće l' taku twardost odnit
Ljubav njemu prez pameti?
Činit ga će veće smesti
I veće mu tugu donit.

Ć.:

Ništa ni dol' vikovito,
Sfarha sfaku stvar otvara!
Vidit ćemo ko se vara
Od nas dviu stanovito.

127 A, zač sunce gre na zapad
Vratimo se, gdi gospodin
Klanja, časti divicu, din.
Hod'mo doli udilje sad!

GOVOR DEVETI

Hinac sam:

Žuva mi tolič govoraše
Sfojimi riči' prismetjeni',
Kad mene sanak zlo moraše,
Dodijuć vele gorko meni:
»Teci mi, Hince, barzo teci,
Hodi mi najdi Gospodara
Bogdana tvoga, već ne leži,
Od mene čekaj lipa dara.

Ako ga najdeš, ne puščaj ga,
Niti od njega ti odhodi,
Niti pridamnom ti zataj' ga,
Nego ga k meni udilj vodi«.

Ja tada pustih sladki sanak,
Stavih se udilj u tečen'je,
Ni barzo Sunce kad je danak
Kakono biše mê kretjen'je.

Niti brod Raka jidri kada
S velicim vitrom u pučini,
Projdoh ovd' gore i kraj sada,
Nebore, Hince, ništa učini!

128 Dojdoh sad ovde već umoren,
Voća ja nigdir n' učinivši.
Tko tira ljubav, da bi umoren,
Toko zla meni učinivši!

Da bi mu ognica barzo prišla,
Kogodi njega nasliduje,
Ni vidit mladost s neba išla,
Moja ka ljubav ne draguje.

Da bih ja htio, zamnom teku
Ke su najlipše ovd' u Visu,
Celunut mene one reku,
Ja njihe riči, znaj, ne slišu.

Kigod bi drugi scinil sriću
Da bi ga žene tač ljubile,
Zač bi uživaj rajsku piću,
Neću znat ča su take sile.

Žene me neću da celiju,
Celovom truju jer čovika,
(Tako sam čuo da sfi diju)
Od te otrovi da ni lika.

I ja se mišljah oženiti,
Udilj sam misal ja prominil,
Samo ti vazeh ja ljubiti
Ovu barlatu i nje dah mil.

Ljubav je od nje sladka vele,
Za ljubav ju ja s' sobom
nosim,
Drago ti mi je, lele, lele,
Već drugu ljubav ja ne
prosim!

129 Da, ovo mi je družba moja,
Barlata mi je sarce moje,
Moje ufan'je, radost koja,
Viruj meni, duša ovo je,

Naskon kada je vina puna,
Veselim s tebe, moje drago,
Ti mi si moja zlatna kruna,
Veliko dobro i mê blago.

Uzdaržan'je si sarca moga!
Ovo sam trudan, gorim vele,
Podaj mi pomoć, radi Boga,
Učini usne mê vesele.

Vele t' je slatka ova kripost,
Rad bih imati čaplje garlo,
Za slačat veće tvoju slatkost,
Da mi ne bižiš tako harlo.

Grem se opeta ja napiti,
A na čast tvoju, Bako mili,
Koji hti lozu usaditi,
Koja mi život ov omili.

Oh, vele t' dobro sada stojim!

- Pod ov ću osin sada stati,
 Neka se malo izpokožim,
 Gospodara ću ovd' čekati.
 Ne bi li bolje vikat twardo,
 Jeda bih dozva gdigod njega,
 Ćut me će gori do na bardo.
 Da ni on gdigod tužan lega'?
- 130 Gospodaru moj, o Bogdane!
 Jesi li gdi ovd', govor' meni! Meni
 Ovdeka nigdi imaš stane,
 Rec' mi, Bogdane moj ljubljeni!
 S tobom govorim, nuko, gdi si?
 Hodi dolika, Žuva zove,
 Već te ne išću, mene sliši,
 Sliši mi riči moje ove! Rove
 Tovari rovu; Uistinu
 Žuva te zove, hodi doli! Boli
 Ako su t' boli, nis' priminu,⁶²
 Hodi dol', barzo, vele moli!
 Velika t' je bol? Je l' bol prava? Glava
 Glava te boli, zlo dilo to.
 Hod' doli, ona da te će zdrava,
 Potes'te doli barzo zato.
 Ja bi došal gor', da, trudan sam. Sam
 Ter si ti trudan, neć' dojt zato? Mato
 Mato će reć' ja smušen da sam.
 Pobit ćemo se barzo zato!
 Ja jesam smušen, gdi nahodi? Hodi
 Prem neću zato gori dojt,
 U bolesti toj ti prohodi,
 Žalostna ću te tako ojti.
 Hod' barzo doli, pak se ne kaj', Ćekaj
 Ćekat ću te hodi sada.
 Gre li dolika barzina taj,
 Žuva te je sad vele rada.
- 131 Nu hodi, već se ne ponosi. Nosi
 Tovari nose, hod' sam ako ć'. Moć
 Greš li dolika, Žuva prosi,
 Ćeka od tebe ona pomoć,
 Hodi dolika ti u miru. Umiru
 Ter umireš ti, nebore moj!
 Rad tebe, brate, suze otiru,
 Ća mi ti daje taj nepokoj.
 Ali si trovan, ali ranjen,
 Ter mi umireš, Gospodine?
 Nu, meni pravi da s' obranjen,
 Da jih je tot sto, ja ne maru!

Jes' li na gori, al u poju?	Poju
Kada ti poješ, ruga se mnom,	
Poj' mi ti, dakle, u pokoju,	
Ne špotaj se već ovde samnom!	
Dakle se rugaš ti, doisto,	Isto
Da bih ja umro vino pijuć,	
Da te već zazvah ovd' na misto.	
Kuda ti drago hod' se krijuć.	
Jesam li smušen do sad bio,	
S tobom ovdika čakoleći;	
Ov s tobom govor ni pri' bio,	
Čuju bo, jazik moj sušeći	
Tere se lipi k nebu meni,	
Sad se tribuje napit u čas.	
Ovo ti mi je sok ljuveni,	
Vrati on meni ov život vas!	

- 132 Da si tisućkrat blagoslovljen!
Nego je prazna već barlata,
Ajmeh, sada sam ja razcviljen,
Kako izgubif sfoga brata.
Ajmeh si veće, Hinac, ča ću
Ja ti prez soka od života?
Vele sam žedan, umrit ja ću,
Prazna ti mi je već barlata!
Nudir, ča ću pit ja po putu,
Dočim napunim ja dobroga,
Ja ti ću žeju tarpit ljutu,
Žalostan ti sam radi toga!
Gospodar mi je ovomu kriv,
Ričimi me on žedna čini,
Barzo bih rekal i kad je živ.
Nu se, Hince, ti već ne lini!
Aj, draga t' mi si ti barlato,
Da ne znam⁶³ prazna kada jesi,
Napuniti te grem ja zato.
Bože, barzo me gor' uznesi!

(Svršetak u idućem broju)